

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАЖЛЕННЯ СІОУЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕНІКАУ БССР

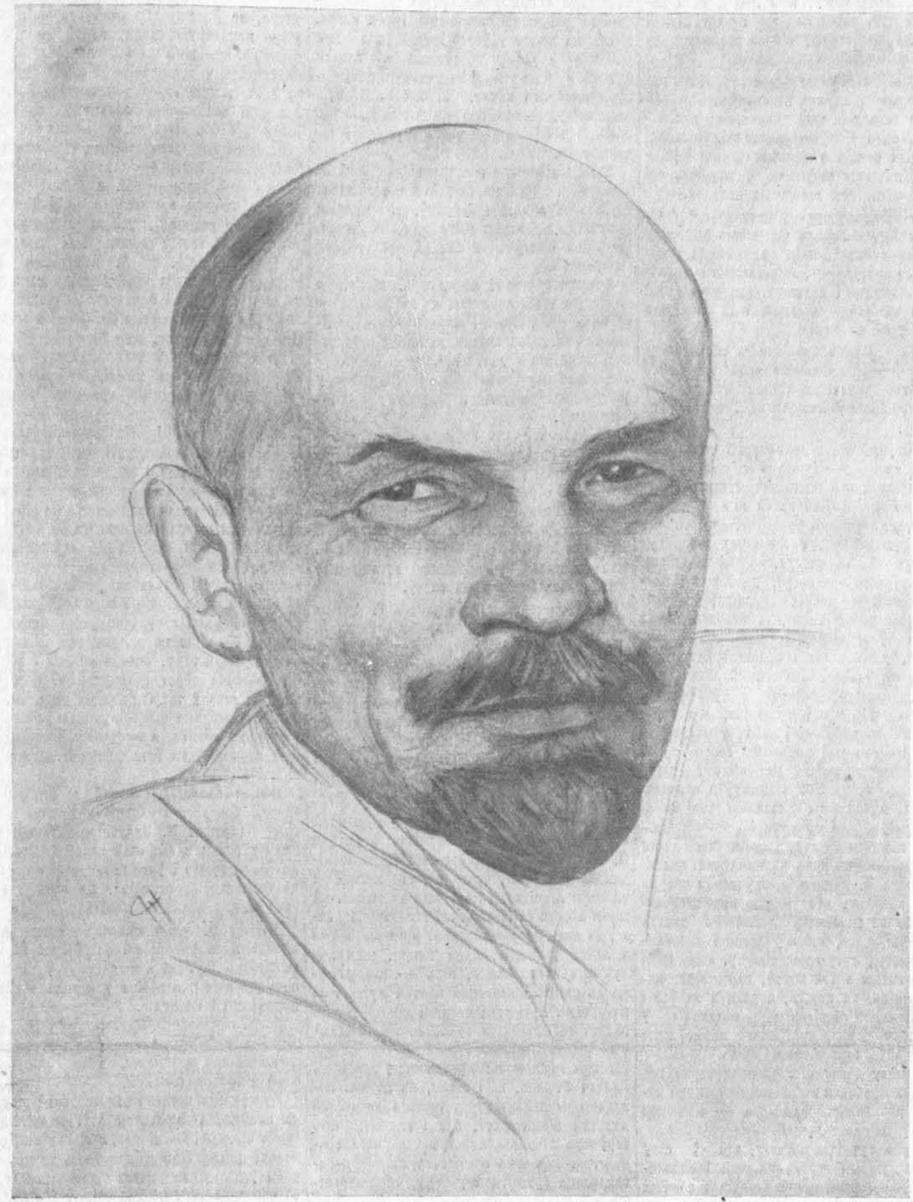
№ 17 (980)

Субота, 24 красавіка 1954 года

Цана 50 кап.

Работнікі літаратуры і мастацтва! Змагайцеся за далейшае развіццё савецкай літаратуры і мастацтва! Павышайце ідэйны і мастацкі ўзровень сваёй творчасці! Стварайце творы, вартыя нашага вялікага народа!

3 Заклікаў ЦК КПСС да 1 Мая 1954 года.

В. І. ЛЕНИН

Партрэт работы мастака Н. А. АНДРЭВА.

З імем правдыра

Калісь, усім малага, на руках
Мяне падносіў бацька да партрэта
І пры сябрах-суседзях, пры гаспацях,
Пытаўся ласкава: «Сынко, хто гэта?»

Ен дужа радаваўся кожны раз
І цалаваў мяне ў задавальненні,
З бацькоўскай гонарцаю, калі ў адказ
Беспамылкова называў я: Ленін.

Не знаю, як я разумеў тады,
Што азначае імя дарагое.

А толькі знаю я, што сапраўды
Было ў мяне маленства залатое.

І што раней, чым я ў першы раз
Том неўміручы разгарнуў натхнёна,
Я ўжо душой чытаў правдыра,
Я сэрцам Леніна чытаў штодзённа.

Чытаў па тым, як трактары гулі,
Бароны гонячы да небараго,
Як горкі хлеб, з якім дзяды жылі,
У сям'ях замяняўся караваем.

Па тым, як хораша ў святочны дзень
Магалі дэцкачы нашы апранацца,
Па той сапраўднай радасці людзей,
Якую ўпершыню прынесла праца.

Таму ва ўсім прыгожым у жыцці
Майго і тых далёкіх пакаленняў,
Якім праз тысячы гадоў прыйсці —
Жыве і будзе жыць вялікі Ленін.

НІА ГІЛЕВІЧ.

Там, дзе жыў Ільіч

У горадзе Куйбышэве на рагу вуліц
Варашылава і Рабочай стаіць драўляны
двухпавярховы дом. На сцяне мемарыяльная
дашка з надпісам: «У гэтым доме
жыў правдыра савецкага пролетарыята
Владзімір Ільіч Ленін у 1889—1893 гг.»

Музей быў створаны ў 1939 годзе. Зі
гэты час яго наведвала больш поўналітняя
чалавек. Карціны, фатаграфіі, маляты, копіі
з дакументаў расказваюць пра больш
чым чатырохгадовы перыяд жыцця
Владзіміра Ільіча Леніна ў Самары.

Ульянавы прыехалі ў Самару з Базані.
У пацёмскіх кілометрах ад горада яны
купілі на хутары Алакаеўцы дачу, дзе
сям'я жыла летам.

Па другой левыні вы надмаецеся на
другі паверх і праз невялікія сцены ўва-
ходзіце ў кватэру, якую займаў Ульяна-
вы. У першай зале музея — у пакой на-
права, дзе жыла маці Владзіміра Ільіча—
Марыя Александрэўна, стаіць макет дома
Ульянавых у Сямбірску.

У другой зале, у пакой брата Владзіміра
Ільіча — Дамітрыя, змешчаны дакументы
аб казанскім перыядзе жыцця Леніна, яго
вучобе ў Казанскім універсітэце, з якога
ў 1887 годзе ён быў выключаны.

У пакой, дзе жыў Владзімір Ільіч, ад-
ноўлена абстаноўка, якой яна была ў той
час, калі Ульянавы жылі ў Самары. Аку-
ратна застаны просты жалезныя ложка,
пільковы стол, тры крэслы, этажэрка з
кнігамі... Тут працаваў В. І. Ленін.

У Самары ў 90-х гадах рос надольны
рэвалюцыйны рух, ствараліся нелегальныя
гурткі. Ленін хутка становіцца кіраўніком
аднаго з такіх гурткоў. У музеі стаіць
шафа з кнігамі, якія прычытаў ён у той
час. Акрамя твораў Дабралюбава, Чэрны-
шэўскага, Некрасава, Салтыкова-Шчэдрі-
на, Успенскага і іншых пісьменнікаў-
класікаў, тут зьмяшчаюцца творы на пі-
сторыі Расіі, на філасофіі, эканоміцы і г. д.
Ленін прачытаў у той час усе асноўныя
творы К. Маркса і Ф. Энгельса.

У Самары Владзімір Ільіч напісаў
некалькі прац, у тым ліку артыкул «Новая
гаспадарчая рух ў сялянскім жыцці».

Тут-жа былі напісаны фрагменты генай-
нальнай працы «Што такое «прыцелі народа»
і як яны ваююць супраць сацыял-дэма-
краты?» і перакладзены на рускую мову
«Маніфест Комуністычнай партыі».

добранадзеіны», «прыцтвае бываць сирод
асоб шкіднага ў палітычных адносінах кі-
рунку», «мае зносіны з падгляднымі
асобамі» і г. д. Але самарскія паліцыі так і
не ўдалося патрыць на след марксісц-
кага гуртка Леніна.

Пасля доўгіх турбот Леніну ўдалося
дабіцца дазволу на адуку экзамену ў экста-
нам пры Пецярбургскім універсітэце. Ён
за адзін год вывучыў усе чатырохгадо-
вы курс універсітэта і здаў экзамены блі-
скача, атрымаўшы дыплом першай ступе-
ні.

Некаторы час Владзімір Ільіч працаваў
у якасці памочніка прысяжанага павара-
на ў акружным самарскім судзе. У музеі
бодь фотакопіі спраў, якімі ён займаўся ў
1892 годзе — аб сялянскіх бедняках С. І.
Марачанкава, В. Ф. Муленкова і іншых.

У сярэдзіне жніўня 1893 года В. І.
Ленін выехаў у Самару ў Пецярбург, дзе
потым стварыў першую ячэйку будучай
рэвалюцыйнай партыі комуністаў —
«Саюз барацьбы за вызваленне рабочага
класа».

Цяпер у сядзе Алакаеўцы знаходзіцца
каляс «Бутон Леніна». Заможна, радазна
жывуць калгаснікі гэтай арцелі. На но-
ваму генеральнаму плану ў калгасе бу-
дуць пабудаваны каменныя жыллыя дамы,
дом культуры, сельскагаспадарчая школа,
дамы турыста і адпачынку.

Імя Леніна жыве ў справах савецкіх
людзей, якія ўпэўнена ідуць да камунізму.

П. ВІШНЕУ.

г. Куйбышэў.

У Вялікім Крэмлёўскім Палацы Сесія Вярхоўнага Савета СССР

20 красавіка ў Маскве, у Вялікім
Крэмлёўскім Палацы, адкрылася першая
сесія Вярхоўнага Савета СССР чацвёртага
склікання.

У абстаноўцы велізарнага працоўнага
і палітычнага ўздыму, вялікага аднаення
партыі і савецкага народа пачаў сваю ра-
боту Вярхоўны Совет.

20 красавіка.

У 2 гадзіны дня адбылося пасяджэнне
Савета Саюза. Працяглымі алладэментамі,
стоячы, дэпутаты і госці сустралі
з'яўленне ва ўрадавых ложах таварышаў
Г. М. Маленкова, В. М. Молатава, Н. С.
Хрушчова, К. Е. Варашылава, Л. М. Нага-
новіча, М. З. Сабурова, М. Г. Первухіна,
А. І. Кірычэнка, М. А. Суслава, Н. Н. Ша-
таліна.

Сесія адкрылася адзіна са старэйшых дэ-
путатаў, доктар сельскагаспадарчых на-
вук А. Д. Кізырын. Дэпутат гаворыць аб
поспехах, дасягнутых нашай Радзімай у
развіцці прамысловасці, сельскай гаспа-
даркі, аб росквіце культуры, аб уздыме
жыццёвага ўзроўню рабочых, калгаснікаў
і савецкай інтэлігенцыі.

Сесія аднагалосна выбірае Старшынёй
Савета Саюза дэпутата А. П. Волкава, на-
меснікамі Старшынёй — дэпутатаў Н. Т.
Кальчэнка, А. А. Лебедзева, В. П. Мжава-
надзе, З. С. Омараву.

Па прапанове дэпутата Н. С. Патоліча
Савет Саюза прымае наступныя парадка-
выя дні:

1. Выбары Мандатнай камісіі Савета Саюза.
2. Аб выбарніх пастаянных камісіі Савета Саюза.
3. Зацвярджэнне Указаў Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР.
4. Выбранне Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР.
5. Утварэнне Урада СССР — Савета Міністраў СССР.
6. Аб Дзяржаўным бюджэце СССР на 1954 год.

Выбіраецца Мандатная камісія Савета Саюза ў складзе 17 чалавек і яе старшынёй—дэпутат І. Д. Мустафаеў, Камісія заканадаўчых меркаванняў Савета Саюза ў складзе 19 чалавек і яе старшынёй—дэпутат М. А. Ясноў.

Сесія выбірае Бюджэтную камісію Савета Саюза ў складзе 26 чалавек. Старшынёй Камісіі выбіраецца дэпутат І. С. Сенін.

Выбіраецца Камісія па замежных справах Савета Саюза ў колькасці 11 чалавек. Старшынёй гэтай Камісіі выбіраецца дэпутат М. А. Суслаў.

У 4 гадзіны дня адбылося адкрыццё
першай сесіі Савета Нацыянальнасцей.
Дэпутаты і госці сустракаюць працяглымі
алладэментамі з'яўленне ва ўрадавых
ложах таварышаў К. Е. Варашылава, Н. А.
Булганіна, А. І. Мікаіла, Н. М. Шверніка.

Сесія Савета Нацыянальнасцей адкры-
вае старэйшым дэпутат віцэ-прэзідэнт Ака-
дэміі навук Латвійскай ССР А. М. Ніркен-
штайн. Ён гаворыць аб мудрай нацыя-
нальнай палітыцы Комуністычнай партыі,
якая згуртавала народы нашай краіны ў
адзіную брацкую сям'ю, выкавала іх непа-
рушную дружбу — крыніцу матурацкі і
славы савецкай многанациональнай дзяр-
жавы.

Старшынёй Савета Нацыянальнасцей ад-
нагалосна выбіраецца дэпутат В. Т. Ляціс,
намеснікамі Старшынёй — дэпутаты Н. Я.
Аўхімовіч, П. Т. Намароў, М. М. Султана-
ва, П. Г. Тычына.

Затым сесія зацвердзіла рэгламент па-
сяджанняў Савета Нацыянальнасцей і су-
месных пасяджэнняў абодвух палат, а та-
сама прыняла парадкавы дзень.

Аднагалосна выбіраецца Мандатная ка-
місія Савета Нацыянальнасцей ў складзе
17 чалавек. Старшынёй Мандатнай камісіі
выбран дэпутат І. Д. Назарэнка.

Савет Нацыянальнасцей выбірае Камісію
заканадаўчых меркаванняў у колькасці
19 чалавек. Старшынёй Камісіі выбран
дэпутат М. А. Гедзіла.

Выбіраецца Бюджэтная камісія ў скла-
дзе 26 чалавек. Старшынёй Бюджэтай
камісіі выбран дэпутат А. М. Сафарнаў.

Камісія па замежных справах Савета
Нацыянальнасцей выбіраецца ў складзе
11 чалавек. Старшынёй Камісіі выбран
дэпутат Д. Т. Шапілаў.

21 красавіка.

У 10 гадзін раніцы адкрылася сумеснае
пасяджэнне Савета Саюза і Савета Нацыя-
нальнасцей.

Ва ўрадавых ложах — таварышы Г. М.
Маленкоў, В. М. Молатаў, Н. С. Хрушчоў,
К. Е. Варашылаў, Н. А. Булганін, Л. М.
Нагановіч, А. І. Мікаіла, М. З. Сабурова,
М. Г. Первухін, Н. М. Швернік, А. І. Кі-
рычэнка, М. А. Суслаў, П. Н. Паспелуў,
Н. Н. Шаталін.

Дэпутаты і госці вітаюць кіраўнікоў
партыі і ўрада бурнымі алладэментамі.
Усе ўстаюць.

За сталом старшынёй — Старшынёй Са-
вета Саюза дэпутат А. П. Волкаў, Стар-
шынёй Савета Нацыянальнасцей дэпутат
В. Т. Ляціс, іх намеснікі: дэпутаты Н. Т.
Кальчэнка, А. А. Лебедзеў, В. П. Мжава-
надзе, З. С. Омараву, Н. Я. Аўхімовіч,
П. Т. Намароў, М. М. Султанава, П. Г.
Тычына.

Слова для даклада аб Дзяржаўным бю-
джэце СССР на 1954 год даецца Міністру
фінансаў СССР дэпутату А. Г. Зверзеву.

Дакладчык паведамляе, што на зацвяр-
джэнне Вярхоўнага Савета СССР Дзяржаў-
ны бюджэт СССР на 1954 год уносіцца
па даходах у суме 571,8 мільярда рублёў
і на расходах — 562,7 мільярда рублёў.
Пераважная частка сродкаў Дзяржаўнага
бюджэту накіроўваецца на развіццё прамы-
словасці, сельскай гаспадаркі, трап-
спарту, гандлю і іншых галін народнай
гаспадаркі, на павышэнне матэрыяльнага
і культурнага добрабыту савецкага народа.

Прадстаўлены на зацвярджэнне Вярхоў-
нага Савета СССР Дзяржаўны бюджэт
СССР на 1954 год мае вялікае народна-
гаспадарчае значэнне і будзе садзейні-
чаць ажыццяўленню задач камуністычнага
будуўніцтва.

Старшынёй паведамляе, што на
аго імя паступіла заява ад Старшынёй Са-
вета Міністраў СССР таварыша К. М. Ма-
ленкова, у якой гаворыцца, што ў адна-
вядзенні з Канстытуцыяй СССР і ў сувязі
з тым, што пытанне аб утварэнні Урада
СССР пастаўлена на разгляд Вярхоўнага
Савета СССР, Совет Міністраў СССР лічыць
свае абавязкі вычарпанымі і складае сваё
поўнамоцтва перад Вярхоўным Саветам.

Дэпутат А. І. Кірычэнка прапануе адо-
быць дзейнасць Савета Міністраў СССР і
даручыць таварышу Маленкову прадста-
віць Вярхоўнаму Савету прапановы аб но-
вым складзе Урада.

Бурнымі, працяглымі алладэментамі
сустракаюць дэпутаты і госці гэтую пра-
панову. Усе ўстаюць.

Дэпутаты І. В. Капітонаў і І. Д. Муста-
фаеў падтрымліваюць прапанову аб тым,
каб адобыць дзейнасць Урада і даручыць
таварышу Маленкову прадставіць Вярхоў-
наму Савету прапановы аб складзе Урада.

Вярхоўны Совет аднагалосна прымае
наступную пастанову:

1. Вярхоўны Совет Саюза Савецкіх Со-
цыялістычных Рэспублік прымае заяву
Старшынёй Савета Міністраў СССР аб скла-
данні Урадам СССР сваіх поўнамоцтваў пера-
д Вярхоўным Саветам СССР, адбарае
дзейнасць Савета Міністраў СССР і даручае
Старшынёй Савета Міністраў СССР тавары-
шу Маленкову Георгію Максіміліянавічу
прадставіць Вярхоўнаму Савету прапановы
аб складзе Урада СССР.
2. Даручыць Савету Міністраў СССР
працягнуць выкананне сваіх абавязкаў аж да
зацвярджэння гэтай сесіяй Вярхоўнага
Савета СССР новага складу Урада СССР.

У 4 гадзіны дня адбылося другое пася-
джэнне Савета Нацыянальнасцей.

Савет Нацыянальнасцей заслухаў са-
даклад Старшынёй Бюджэтай камісіі Са-
вета Нацыянальнасцей дэпутата А. М.
Сафарнава.

Пасля садакладу дэпутата Сафарнава
пачынаюцца спрэчкі, у якіх выступілі
дэпутаты А. М. Пузанав (РСФСР), Н. Д.
Ундасынаў (Казаская ССР), В. Н. Клімен-
наў (Варашылаўградская вобласць), Н. Д.
Чубінідзе (Грузійская ССР), Ф. З. Загафар-
наў (Башкірская ССР), Г. Я. Рудзкі
(Малдаўская ССР), Т. Нулатуў (Кіргіская
ССР), Н. А. Мухітзінаў (Узбекская ССР),
П. С. Праконен (Карака-Фінская ССР),
К. Е. Цыбенка (Украінская ССР).

22 красавіка.

У 10 гадзін раніцы адкрылася другое
пасяджэнне Савета Саюза.

Пасля садакладу Старшынёй Бюджэтай
камісіі дэпутата І. С. Сеніна Совет Саюза
пераходзіць да абмеркавання праекта
Дзяржаўнага бюджэту СССР на 1954 год.

Дэпутат К. Т. Мазураў расказавае, як
працоўнікі Беларускай ССР змагаюцца за

ажыццяўленне народна-гаспадарчых пла-
наў. У 1953 годзе план вытворчасці пра-
дукцыі прамысловасці рэспублікі выкана-
ла на 103,2 працента, аб'ём вытворчасці ў
параўнанні з 1952 годам узрос на
15,6 працента і дасягнуў такога ўзроўню,
які дазваляў ужо к канцу гэтага года
выканаць у асноўным заданні пятага пя-
цігадовага плана. Больш высокімі тэмпа-
мі, чым было прадумана заданнем,
развіваецца вытворчасць прадметаў на-
роднага спажывання.

Гаворачы аб развіцці сельскай гаспа-
даркі рэспублікі, дэпутат адзначае, што
Дзяржаўны СССР і Міністэрства сельскай
гаспадаркі СССР зацвердзілі выраш-
нае пытанне ў сувязі з механізацыяй
здобывчы тору і вырабам вагнавых
угнашніў.

На пасяджэнні выступілі таксама дэпу-
таты Н. Т. Кальчэнка (Украінская ССР),
Е. А. Фурцава (Масква), Г. Д. Джавахішві-
лі (Грузійская ССР), І. Ф. Сініцын (Ста-
лінград), У. Ю. Юсупаў (Узбекская ССР),
Д. Г. Смірнов (Горкаўская вобласць), І. Н.
Замчэўскі (Ленінград), Е. Б. Тайбенаў (Ка-
заская ССР).

У 4 гадзіны дня адкрылася трэцяе пася-
джэнне Савета Нацыянальнасцей.

Працягваюць спрэчкі па дакладу аб
Дзяржаўным бюджэце СССР на 1954 год.

У спрэчках выступілі: дэпутаты
Н. Дадхулаеў (Таджыкская ССР), К. Г.
Пысін (Алтайскі край), М. З. Азізаў (Тат-
арская АССР), Б. Овезаў (Гуржэнская
ССР), Міністр шляхоў зносін дэпутат Б. П.
Бешчэў, дэпутаты Ю. І. Палюкіс (Літ-
овская ССР), С. Г. Я. Рагімаў (Азербайджан-
ская ССР), М. Г. Бараташвілі (Грузійская
ССР), А. А. Мюрысен (Эстонская ССР), Мі-
ністр аховы здароўя СССР М. Д. Науры-
гіна, дэпутат В. Ф. Нурэвіч (Беларуская
ССР).

23 красавіка

У 10 гадзін раніцы адкрылася чацвёртае
пасяджэнне Савета Нацыянальнасцей.

Слова для даклада прадстаўляе
Старшынёй Мандатнай камісіі Савета На-
цыянальнасцей дэпутату І. Д. Назарэнка.
Ён паведамляе, што Мандатная камісія
правярыла поўнамоцтва дэпутатаў і ўста-
навіла, што выбары па ўсіх 639 выбарчых
агруктах праведзены ў поўнай адпа-
вяднасці з Канстытуцыяй СССР і Пала-
жэннем аб выбарах у Вярхоўны Совет
СССР.

Совет Нацыянальнасцей аднагалосна
зацвярджае даклад Мандатнай камісіі і
паставіла прызнаць поўнамоцтва ўсіх
дэпутатаў палаты.

Пасля зацвярджэння даклада Мандатнай
камісіі працягвалася абмеркаванне Дзяр-
жаўнага бюджэту СССР на 1954 год.
У спрэчках выступілі дэпутат Ш. М. Ару-
шанян (Армянская ССР), міністр саўгасу
СССР А. І. Налёў, дэпутаты І. І. Турніца
(Закарпацкая вобласць), Р. Г. Васілеў
(Якуцкая АССР), міністр культуры СССР
дэпутат Г. Ф. Александрова, дэпутаты Г. А.
Мартынаў (Чувашская АССР), Т. Н. Маль-
бахав (Азербайджанская АССР), М. Абдура-
мануў (Узбекская ССР), В. П. Ляціс (Латвій-
ская ССР).

У 4 гадзіны дня адбылося трэцяе пася-
джэнне Савета Саюза.

Слова для даклада даецца Старшынёй
Мандатнай камісіі дэпутату І. Д. Муста-
фаеў. Ён паведамляе, што Мандатная ка-
місія лічыць правільнымі поўнамоцтва
ўсіх 708 дэпутатаў, выбраных у Совет
Саюза абсалютнай большасцю выбаршчы-
каў.

Совет Саюза аднагалосна зацвярджае
даклад Мандатнай камісіі і прызнае поўна-
моцтва ўсіх дэпутатаў палаты.

Працягваюцца абмеркаванне Дзяржаўна-
га бюджэту СССР на 1954 год. Выступілі
дэпутаты І. Г. Гаўрылаў (Ленінградская
вобласць), І. Г. Нэбін (Эстонская ССР),
І. Б. Ганенка (Астраханская вобласць),
Н. К. Нікалаў (Свердлоўская вобласць), П. П.
Ермакоў (Разанская вобласць), А. Е. Качыня
(Армянская ССР), В. Г. Набулін (Башкір-
ская АССР), міністр літэратуры і папулярнай
прамываласці СССР дэпутат Г. М. Орлоў.

Сесія Вярхоўнага Савета СССР праця-
вае сваю работу.

Вечары украінскай літаратуры і мастацтва

15 красавіка ў Маскве пачалося правя-
дзенне вечароў украінскай літаратуры і
мастацтва, прысвечаных 300-годдзю ўста-
нення Украіны з Расіяй.

Першы вечар адбыўся ў вялікай зале
Дзяржаўнай кансерваторыі імя П. І. Чай-
коўскага. Доклад аб украінскай літарату-
ры зрабіў М. Бажан. З чытаннем сфаіх
твораў, прысвечаных дружбе рускага і ук-
раінскага народаў, выступілі А. Малышка,

Н. Рыбак, П. Варанько, М. Нагібеда
Л. Дамітэра, П. Казанюк, Б. Палічус,
В. Лугаўскай, Л. Ашанін. Пераклады вер-
шаў украінскіх паэтаў чыталі М. Ісакоўскі
і А. Безамеснік. Вечар закончыўся вялікім
кашэтарам, у якім прынялі ўдзел лепшыя
маэстры украінскага мастацтва.

Сустрачы маскоўскіх дзеячаў украінскай
літаратуры і мастацтва адбыліся ў Цэн-
ральным клубе імя Дзержынскага, у Цэн-
ральным Доме літаратараў, у Акадэміі гра-
мадскіх навук пры ЦК КПСС, у Цэнтраль-
ным Доме Савецкай Арміі, у Палацы куль-
туры аўтазавода імя Сталіна.

Вечары украінскай літаратуры і маста-
цтва праходзяць як яркая дэманстрацыя не-
парушанага адзінства і дружбы рускага
украінскага народаў.

Мікола БАЖАН

На Ленінскіх гарах

У лёгкай, чырвонай кабіне,
Працуюць увесь гмах навальт,
Спыніў на стромай вяршыні,
Страймай свой імклівы палёт!
Выходзь, дарэгі! Рукою
Я ціха цэбе прытулю.
З узорных тэрас над Масквою
Удвая мы агледзім зямлю...

Над краю сонца ўзнялося,
Вітаючы клопаты дня,
Зіхціць у праменных палосах,
Як воку дастаць, вышыня,
Імкліваць натхнёна гэта
Сюды не дарма нас вяла,
На вышнім універсітэце,
Як птушак, нам крылы дала.

Людскою ходою рулівай,
Вывасно свежасцю друў,
Прасторамі плошчэй шумялых
Нас горад знаёмы сустраў.
Дык воль ён — магутны асілак,
Што плечы свае разгарнуў
Да самых краёў небасхлу
І шапкаю мары крунуў!

У нястрымнай паводцы нібыта,
Кіпіць белай пенай сады,
І цягнецца каліва жыта
Зірнуць у люстэрка вады.
Над плынію прысад узбярэжных,
Абাপал шырокая ракі
Паверхі дамоў белаежыя,
Упіраюцца ў самы блакіт,
І ў ранішні смуге светластай
Мільгаюць каскадамі зор,
Іх сцены зіхціць, быццам іней,
Як высі аснежаных гор.

Раскатам магутнага грому,
Істужай пракрэсліўшы лёт,
З зялёнага зрадрама
Срабрысты ўзмахнуў самалёт;
Высока ў надмарных прасторах
Ен нашыя думкі нясе
Над строма адкінутым борах,
Над шышым Мажайскім шасе.

Узяўшы на Кіеў кірунак,
Хмурныкі рассек страталаан,
І вось ужо колам шпурле
Траву прыдзяпроўскіх палая.

Як блізка адгэту прастору,
І далі, і шыр — ўся зямля!
Сыходзяцца думы і зоры!
На высі сусветнай Крэмаля!
Зямля так не ззяла ніколі,
Такою дзівоснай красой,
Як горад шчаслівае долі
У працы, у славе сваёй.

Шчаслівы, што свед свой пакінуў
У бласку рубінавых зор,
Хто клаў да цагляны цагляны,
На мармурны высек узор,
Хто выклаў з граніту скапенні,
Палацы увёў пад зямлей,
Спазнаў асабоду натхнення
У радасці працы сваёй.

— Як самі раслі мы, успомні,
Калі будавалі наш гмах,
Як радасць святлілася промнем
У нашых вясёлых вачах.
Як слаўна было ухапіцца
За тонкія блічы — і ўніз!
Глядзець, як над роднай сталіцай
Набёс светлы купал павіс,

Як горад мывецца ў фарбах,
А сонечны першы прамень
Гучыць, як на светлых літаўрах,
На дахах дамоў пераждзень.

Як добра сьвітаннем памарыць!
Адгэтуль усё нам ідно.
У бібліятэцы падмарнай
Расчынена наснеж акно,
І сонечны зайчык гуляе
На гранях залочаных кніг.
... Вышэй і вышэй падмае
Нас думка на крылах сваіх.

Вось Ленін са скалаў гранітных
Глядзіць на маскоўскі прастор,
Да небакраю адкрыты
З азораных Ленінскіх гор,
Шануюць наш след будаўнічы
Бетон, і жалеза, і сталь...
Вось промень на мудрым абліччы
Зазяў, нібы чысты крыштал.

— Здаецца, было толькі ўчора,
Як наш увайшоў сюды люд,
І Леніна, Сталіна творы
Клаў першымі кнігамі тут.
У памяці час той нядаўны
У нас і ў краіны усёй,
Як рос наш прыгожы і слаўны
Будынак высокіх ідэй.

На нашу зару малалосці
Любуемся мы не адны,
Хоць люта заходзіць ў злосьці
Свет цемры, прыгнёт, ваіны,
Хоць праўда за акіянам
Гарматыя караці, —
Наш сцяг па-над домам-тытанам
Пра мір абвясціў на зямлі.

— Запамінай тую хвіліну,
Калі тут засноўваўся ён,
Як першую клялі цагляну,
І першы граніт, і бетон.

Як песню радзімы вялізнай,
Яго мы высока ўзнялі,
Няхай як маяк камунізма
Ен зьяе на нашай зямлі.

У памяці твоя часіны,
І твоя трывогі, і дні...
З любоўю глядзела краіна
На першыя нашы агні,
Шпунчай маланкаю зваркі
Я рэзаў блакітны высь.

З-пад неба, з-пад самае хмаркі
Глядзец на цібе я калісь.
Сяброўкі на смех, без патрэбы,
З цібе жартавалі не раз:
— Пільнуй, бо дзесьці да неба
Задумлівы твой верхалась...

— Да неба! Хай зоры глядзяцца
У шыбіны нашых акон,
Нібы вартуныні юнцава,
Найлепшых, вясёлых тых дзён.

Мы зналі, для міру, для згоды
Будзем свой велічы гмах,
Каб заўжды лунаў над ім горда
Сяброўскае вернасці сцяг.

І я, камсамолка з Палтавы,
Старалася тут нездарма,
Укладзена ў гмах нашай славы
Цаглянка мая не адна.

Я тут, на будоўні, зазнала
Свой лепшы і суджаны час —
Я хлопца на сэрцы спаткала,
Абрацца свайго, масквіча,
У нас лад і парадак у хаце,

Нам шчасця свайго не ўтайць:
Застукала сэрца дзіцяці
Пад радасным сэрцам мамі,
Прыклаўшы да цела далоні,
Я чуў — трапеча дзіця,
Гамоніць у матчыным лоне
Магутная сіла жыцця.

Дык грукаў мамай-жа, не бойся
Парушыць мой пікі спакой,
Жыццё тваё распалочы
Пад нашай высокай зарой.

Як дар свой каштоўны выношу
Цібе я пад сонца Масквы,
Спявай, мой саложка харошы,
Між кветак, між дрэў і травы!

Спявай, мой жадаю! На свеце
Няма жыватворнейшых сіл
За промні, што ласкава сьвечыць
З Масквы, за зямлі небасхі!

... Сагрэтыя сонцам вясномым,
Спекталі, даволі сціпнічал на сваіму
Драматургічнаму матэрыялу і вострая па
сюжэту.

За апошні час у драматургіі стала мо
длым у аснове п'есы браць які-небудзь на
пых прыдуманы «тыповы» недаход з на
шага жыцця і ўжо вакол яго будаваць
сюжэт, разгортаць дзеянне, выяўляць
вобразную структуру асобных герояў і
дзясці асоб наогул. Герой-ж п'есы
Ю. Іноўскага — людзі, недахопы і варт
насці якіх — не выдуманыя, а вы
значаныя іх сутнасцю, іх стаўленнем да
жыцця ў сацыялістычным грамадстве.
Праўда, у пабудове і развіцці канфік
таўраў не ўдалося пааб'ектываць захавлення
дадатковымі сітуацыямі і ўмоўнасцю.
Дэталі абстрактна канфіліт, але эра
біў менш жыццёвымі і нават у некаторай
ступені спрычымым паводзіны герояў.

Пачынаючы работу над п'есай, театр
бачыць у слабых бакі і імкнецца пераадо
лець іх, аднак яны аказаліся настолькі
«шпартымі», што пранікалі і ў спектакль.

Мы таворым аб гэтым зусім не дзея
таго, каб кінуць цень на намагаючы паста
ноўшчына М. Міцкевіча, заўчасна смерць
ягога абарвала яго работу над спектак
лем, або на галоўнага рэжысёра тэатра
А. Скібінскага, які вёў далей і паспяхо
ва закончыў гэтую пастаноўку. Упамінаю
чы аб гэтым з той мэтай, каб лініі раз
падкрэсліць, як цяжка, а часцей за ўсё і
немагчыма, ліквідаваць недахопы ў
спрычымым творы, калі яны абумоўлены
недахопамі твора літаратуры.

У аснове п'есы «Дачка пракурора» па
кладзена праблема выхавання савецкай мо
ладзі ці больш дакладна — адносіны
бацькоў да сваіх дзяцей.

Гаворка тут ідзе аб тых, хто ў сілу
розных прычын грэбе цяжка і скла
днай справы выхавання дзяцей, і аб тых
часта цяжкіх выпадках, якія помпаць чы
нушам і агістам за іх абыякава адно
сіны да сям'і.

Два героі знаходзяцца ў пачатку сціпні
чана апаўдана. Дачка пракурора Ліля,
якая знаменна знаходзіцца на сцене, і гла
дач мае магчымасць наглядзець за ёю на
працягу ўсяго спектакля, і сабра Лілі, дэ
ясцікласнік Раман, ягога мы бачым толь
кі ў заключнай карціне, у сцене суда.

Пераклаў з украінскай мовы
Васіль ВІТКА.

Бацькі і дзеці

Спектакль «Дачка пракурора» ў тэатры імя Я. Коласа

Адрываецца заслона, і перад гляда
чом — сціпла абсталяваны пакой.
Чуваць нервовыя гукі піяніна, за якім сід
зіць юная, проста апраўтая дзяўчына.
Пасяраціне пакой стол. Злева за малень
кімі стойкамі прыхарошваецца дама сяр
рэдніх год. У глыбінні сцэны мужчына ў
ваенным касцюме схіліўся над кнігай. Ка
лі абедзенага стала прымацілася бойкая
старая. Адчуваецца, што людзі, якія са
брадзілі тут, вяржыкі адно другою і
толькі ў выніку пэўных абставін выму
шаны жыць пад адным дахам.

Далёка не заўсёды ўдаецца зрабіць
някую сцену настолькі красамоўнай, што ў
ёй усё ясна без слоў. Але якраз так ат
рымаваецца ў гэтым спектаклі. Некалькі
эсказаных ролі ў пачатку толькі ўмаца
няюць пачуццё нямасці ў глядача, які
аказваў сведкам сямейных неладоў.

«Дачка пракурора» ў пастаноўцы тэат
ра імя Якуба Коласа належыць да ліку
такіх спектакляў, якія адначасова хва
люць і асуджаюць, выяўляюць супярэч
лівыя пачуцці і радуюць, але рэдка калі
глядзіць застэца абыякавым да таго, што
адбываецца на сцене.

Атмосфера сямейных неладоў у пачатку
спектакля ствараецца паводле трагічнага
выразу Лілі, «хатнімі шкоднікамі» —
жонкай пракурора Чуйко Кірай Карлаў
най і яе маці Леакадзіяй Львоўнай. У за
дзяснен гэтай атмосферы адчуваецца да
таго часу, пакуль Ліля не становіцца
цэнтрам увагі глядача.

Выканаўца ролі Лілі артыстка Г. Арло
ва стварыла прыбыны вобраз семнаціці
гадовай дзяўчыны, вучаніцы 10-га класа.
Амаль на працягу ўсяго спектакля яна
дзеіць у ёй не толькі і не столькі дзяўч
ку «сямейнага вола», колькі савецкую
школьніцу, выхаваную калектывам, якая
прывыкла і ўмее даражыць дружбай і та
варыствам.

на з неабходных умоў паспяховай работы
над вобразам. М. Сянько напэўна не ўлічы
ла гэтага. Артыстка імкнецца паакрэ
сліць сатырычную сутнасць персанажа.
І гэта ёй часткова ўдаецца. Аднак, на па
шчу думку, ў сваім настолькі імкнен
ні смяшчыць М. Сянько захоўваць настоль
кі далёка, што аказваецца за межамі
агульнага стылю спектакля. Яе бойкія
танцавальныя рухі, хуткія перабегкі па
сцене, не ўлагодзілі ўзросту героіні, смя
шчыць некаторую частку публікі, але гэта
яўна не ідзе на карысць спектакля. Дзіў
на бачыць у псіхалагічнай драме буфана
лі і фары, якія ўжывае выканаўца ў сваім
імкненні абаяжова звярнуць на сябе
ўвагу публікі. Калі яшчэ можна мерка
ваць, што артыстка забывае тую простую
іспіну, што тэатр — гэта не механічная
сума індывідуальнасцей, а велікі адчу
вальны творчы арганізм, з аднай волі
і аднымі задачамі, дык зусім незразум
ела, чаму аб гэтым забывае такі патраба
вальны рэжысёр, як А. Скібінска, які
дазваляе артыстцы «забывацца» на сцене
на шлоку жанры і праўдзе спектакля.

П'еса вымагае украінскага пісьменніка
Ю. Іноўскага, на аснове якой ствараў
спектакль, даволі сціпнічал на сваіму
драматургічнаму матэрыялу і вострая па
сюжэту.

За апошні час у драматургіі стала мо
длым у аснове п'есы браць які-небудзь на
пых прыдуманы «тыповы» недаход з на
шага жыцця і ўжо вакол яго будаваць
сюжэт, разгортаць дзеянне, выяўляць
вобразную структуру асобных герояў і
дзясці асоб наогул. Герой-ж п'есы
Ю. Іноўскага — людзі, недахопы і варт
насці якіх — не выдуманыя, а вы
значаныя іх сутнасцю, іх стаўленнем да
жыцця ў сацыялістычным грамадстве.
Праўда, у пабудове і развіцці канфік
таўраў не ўдалося пааб'ектываць захавлення
дадатковымі сітуацыямі і ўмоўнасцю.
Дэталі абстрактна канфіліт, але эра
біў менш жыццёвымі і нават у некаторай
ступені спрычымым паводзіны герояў.

У Лілі артыстка раскрывае два бакі яе
характэру. Яна рэзка, іншы раз нават
грубавата з маці і бабуйай, і чульва
ўважліва з дзядзькам Пахомам Нікітчычам,
даверліва пачырае з хатняй работніцай
Сценанідай.

Артыстка велікі аспіроўна, лёгка, з
пачуццём меры паказвае, як яе героіня —
воншава нягратная і няўрымслівая дзяў
чына паступова ператвараецца ў пінчот
ную і вальную дзяўчыну, якая перасту
пае праз парог маленства і ўваходзіць у
свет іншых пачуццяў, клопатаў і пера
жыванняў.

Г. Арлова амаль поўнасцю пераўваса
бляецца ў драматургічна вобраз. Глыбо
ка пранікнёны ў ролі, яна робіць Лілю ду
шэўнай і сардэчнай, няздойнай на апу
шкіства. Глядзіць не перастае верыць у яе
сумленнасць нават тады, калі дэманіца,
што яна замешана ў нейкіх паказках і
што школьная камсамольская арганізацыя
выключыла яе са сваіх радоў.

Ураспадаржэнні М. Звездочатава не
велікі багаты драматургічны матэрыял.
Магчыма таму яму і не ўдалося стварыць
складаны вобраз добрага пракурора і дра
матэа бачыць — галавы сям'і. Чуйко-Зв
здочатаў выглядае бязвольным і безпа
можным. Такой трактоўкай артыст нібы
выгароджае пракурора, замест таго, каб
выкрываць у ім чалавека, які, лічачы ся
бе добрым сям'янам, фактычна пакінуў
дачку на волю лёсу і аказаўся далёкім і
чужым ёй. Ліля не звярнула да бацькі
за дапамогай таму, што да яго, як і да ма
ці, «тысяча вёрст бездарожжа». Нам ду
маецца, што ў такой ролі, як ролі Чуйко
Звездочатава, больш правільна было-б ужыць рэзка
акрэслены малюнак, а не даваць малавыра
зны поўтны, які гэта робіць М. Звездоч
таў.

Больш вальных якасцей і ўнутранай
энергіі хацелася-б бачыць у Пахоме Нікі
тчычу (артыст П. Вяліч). У гэтым ча
лавеку разам з фізічнай слабасцю жыве
нягасны гумар і ўменне глядзець на жыц
цё вачыма былога воіна. На жаль гэтую
рысу акцёр амаль не паказвае.

Пачынаючы работу над п'есай, театр
бачыць у слабых бакі і імкнецца пераадо
лець іх, аднак яны аказаліся настолькі
«шпартымі», што пранікалі і ў спектакль.

Мы таворым аб гэтым зусім не дзея
таго, каб кінуць цень на намагаючы паста
ноўшчына М. Міцкевіча, заўчасна смерць
ягога абарвала яго работу над спектак
лем, або на галоўнага рэжысёра тэатра
А. Скібінскага, які вёў далей і паспяхо
ва закончыў гэтую пастаноўку. Упамінаю
чы аб гэтым з той мэтай, каб лініі раз
падкрэсліць, як цяжка, а часцей за ўсё і
немагчыма, ліквідаваць недахопы ў
спрычымым творы, калі яны абумоўлены
недахопамі твора літаратуры.

Асабліва хораша праводзіць Г. Арлова
сцену ўспамінаў аб сустраках з Раманам.
Інаш то нервова смяецца, то сьвечыцца паче
сцен першага вачанія. Вось дзяўчына
скурчылася па-дзіцячаму, ласкава прыту
лілася да Сценаніды і раптам усё закала
цілася ад бездэснага, зусім неадзінака
плачу. А праз некалькі хвілін яна, зноў
сабраўна і рапуча, рытуецца да не
прыемнай сустрачы з Герам, верхаводам
шайкі грабешнікаў.

Артыстэра стварае вобраз нічужымай
гультайкай Кіры Карлаўнай артыстка
Л. Цімафеева. Нішто ў гэтым свеце не ці
кавіць ёе больш, чым сьцёга жыццё і
спосабы ліквідацыі маршчы на твары. Ёй
няма ніякай справы да перажыванняў да
дзі, да тых непрыемнасцей, якія здарыліся
з Ліляй у школе. Адно толькі, чым яна
сур'ёзна заклапочана, гэта — неадзіна
насць паміж заробатнай пятай мужа і яе
патрэбамі. Артыстка месамі даводзіць воб
раз да сатырычнага гучання, не мяняю
чы пры гэтым строга рэалістычнай ма
лери і застаючыся ўвесь час у асамбілі.
Глядзіць бачыць, што гэта, на першы по
гляд прыемная жанчына стала не толькі
«хатнім шкоднікам», але і гіллію, што
атручвае здаровае паветра савецкага гра
мадства. Так гэта асабіста жыцця тра
матэаца артысткай у тэму, якая атрым
лівае грамадскае гучанне.

Другі «хатнім шкоднікам» выступае ў
спектаклі маці Кіры Карлаўнай, былая ар
тыстка Леакадзія Львоўна (артыстка
М. Сянько). У старой усюсім яна ніякіх
інтарэсаў. Адно, што ў ёй захавалася ад
старай гімназіі і дэразвоўчыйнай праві
сцельнаў сцені, гэта схілянасць да па
дслухавання і п'ятак.

Правільнае прычтанне паўтэкта — ад

Артыстэра стварае вобраз нічужымай
гультайкай Кіры Карлаўнай артыстка
Л. Цімафеева. Нішто ў гэтым свеце не ці
кавіць ёе больш, чым сьцёга жыццё і
спосабы ліквідацыі маршчы на твары. Ёй
няма ніякай справы да перажыванняў да
дзі, да тых непрыемнасцей, якія здарыліся
з Ліляй у школе. Адно толькі, чым яна
сур'ёзна заклапочана, гэта — неадзіна
насць паміж заробатнай пятай мужа і яе
патрэбамі. Артыстка месамі даводзіць воб
раз да сатырычнага гучання, не мяняю
чы пры гэтым строга рэалістычнай ма
лери і застаючыся ўвесь час у асамбілі.
Глядзіць бачыць, што гэта, на першы по
гляд прыемная жанчына стала не толькі
«хатнім шкоднікам», але і гіллію, што
атручвае здаровае паветра савецкага гра
мадства. Так гэта асабіста жыцця тра
матэаца артысткай у тэму, якая атрым
лівае грамадскае гучанне.

Добра паказвае З. Канапелька ў ролі ма
ці Рамана Марфы Мафееўнай пакутыяны
перажыванні жанчыны, якая зразумела
сваю віну перад сынам.

Цудоўна пастаўлена рэжысёрамі і выра
зна аформлена мастаком А. Грыгар'янам
сцена ў судзе. Весті гэтую сцену акцёрамі
велікі цяжка. Яна займае увесь праці акт,
у ёй удзельнічае многа дэючых асоб,
большасць з якіх не мае тэксту або на
дзелена кароткімі дыялогамі ці рэплікамі.
Да гонару пастаноўшчыкаў і акцё
раў даволі аднастайная па п'есе карціна
суды праходзіць у адпаведным рытме і па
кідае прыемнае ўражанне.

Цікавы драматургічны твор Ю. Іноў
скага знайшоў у калектыве тэатра імя
Якуба Коласа добрага інтэрпрэтатара.

Юр. ТАРАН.

Шлях артыста

Да 60-годдзя з дня нараджэння Ул. Уладзімірскага

У пачатку 20-х гадоў Мінск часта на
ведвалі невялікія рускія і украінскія групы,
якія, як правіла, прыводзілі на
гастроі, мелі ў сваім складзе толькі асноў
ныя выканаўцы. Астатніх-жа і, у тым
ліку, спевакоў, музыкантаў, танцоў
шчы дабіралі на месцы.

Спектаклі прыездных калектываў пры
цягвалі ўвагу не толькі глядача, але і ак
цёраў сталічнага беларускага тэатра. На
адным са спектакляў правініцманьага
украінскага калектыва, у пачатку 1924
года, прысутнічаў вядомы ўжо ў той час
акцёр Ул. Крыловіч. Вострае вожа чулага
мастака адрозніла сярэд групы саўвясных
танцоўраў маладога артыста, які выконваў
сваю маленькую ролю з невычайнай
сур'ёзнасцю і шчырасцю. Гэта быў Уладзі
мір Іосіфавіч Уладзімірскі. Ул. Крыловіч
прапанаваў яму паступіць у беларускі
тэатр. Угаваранне доўга не прышлося —
Ул. Уладзімірскі даўно імкнецца да са
праўднай сур'ёзнай творчай работы.

У Беларускім тэатры Ул. Уладзімірскі
наспяхова дэбютаваў у ролі Мастагога —
салдата Прэабразжэнскага палка («Бястусь
Баліноўскі»). Ужо гэтым сваім першым
ўступленнем ён прыцягнуў да сябе ўвагу
ўсяго калектыва. Затым ён выконвае ролі
Кафедэ («Мешчанін у дварстве»), Бла
на («Каваль-валода») і іншыя.

Да прыходу ў тэатр імя Я. Купалы
Ул. Уладзімірскі ўжо добра быў знаёмы са
сцэнай. Ён працаваў у Бабруйску спачат
ку ў гарнізонным, а затым у 2-м Чырво
наармейскім павольнальным тэатры Палі
тэаграфічнага рэўнасовета Заходняга фрон
та. Але мады акцёр адчуваў прызыванне
да вялікай сцэны і шукаў тэатр, дзе-б
ён мог навучыцца сапраўднаму праф
есійнаму акцёрскаму майстэрству. Та
кім тэатрам з'явіўся для яго Першы Бе
ларускі тэатр (ціпер тэатр імя Я. Купалы).

За час працы ў гэтым тэатры
Ул. Уладзімірскі сыграў звыш 70 ролі.
Найбольш блізкі да яго творчай індыві
дуальнасці — характэрныя і камеды
ныя ролі. Ул. Уладзімірскі своеасаблі
ва ў саматэту, а заўсёды скіравана на больш
глыбокае раскрыццё ўнутранага амету
вобраза.

У 1925 годзе Ул. Уладзімірскі выкон
ваў ролю Брыгалаіна ў п'есе Я. Мірочі
ка «Кар'ера таварыша Брыгалаіна». Тут ак
цёр стварыў незвычайны вобраз былога
жандара, які прыстававаў да савецкай
рэвалюцыі і займаўся шкідніцтвам.

Звяртае ўвагу на сьце тонка прадуманы
вонкавы выгляд Брыгалаіна. Карчаваны
фронт, талкава шапка, высокія кавале
рыскія боты, брыджы, на грудзях — мно
ства значкоў — Асавіяхімі, МОПР і т. д.,
якія аддзяляюць на фоне чырвоных істужак
выглядаюць значна і ўрачыста. Перад на
радам ён з'яўляецца так: рукі назад,
грудзі наперад, галава набок, на твары
самазадаволены выраз, ходзіць не спынаю
чыся, крыху пераважваючыся, а ногі, як
на шпірыях. Ва ўсім гэтым вонкавым вы
глядзе было шчэсці ад былога жандара.
Вось так, праз трапныя дэталі акцёр
знайшоў і характар гэтага чалавека —
самазадаволенага і нахабнага.

Атрымаўшы ў 1928 годзе ролю кітайца
Січ Бін-у ў спектаклі «Вропелосці 14-69»,
акцёр доўга не мог знайсці своеасаблі
вае характэру гэтага чалавека. Ён пе
рачытаў усю магчымую літаратуру, знае
міўся з асцюрацыямі. Знайшоў верны
грым, касцюм, усё было нібы правільна,
але нехапаа самаадчування жыццёвай
праўды.

Ул. Уладзімірскі ніколі не пакідае без
увагі ні аднаго цікавага факту або якой
небудзь дэталі, якая магла-б спатрыба
ць яму для работы. І вось аднойчы на адной
з вуліц Мінска ён убачыў кітайца, які
прадаваў дзіцячыя цацкі. Падышоўшы да
кітайца на такую адлегласць, каб не аса
бліва звяртаць на сябе ўвагу, Ул. Ула
дімірскі доўга наглядзеў за яго тварам,
мімакай, жэстамі. Затым падшоў бліжэй,
каб куніць цацку. Акцёр ўраваў невя

арыгнальны акцёр, як кожны арыгналь
ны сапраўдны талент. Перш за ўсё ён
бліскуча валодае тэхнікай. Жэсты яго
заўсёды прадуманы, узважаны, мімака
роўнастойкая і выразная. Акцёр з'яўля
ецца майстрам сціпнічых дэталі, бадай,
не маючы сабе роўных у гэтым на без
рускай сцэне.

Імкненне знайсці яркія вонкавыя рысы
ролі для акцёра ніколі не ператвараецца

чайная мяккасць, малуцінасць і няву
часць мовы кітайца. Ул. Уладзімірскі
многа разоў сустракаўся з гэтым кітай
цам і кожны раз купіў у яго цацкі,
многа гутарыў з ім, а прыходзічы дамоў,
усё гутарыў на слых. Нарэшце акцёр
знайшоў моўную характэрынасць, а праз яе
раскрыў і ўвесь рытм унутранага жыцця
вобраза.

Цікавы і такі прыклад. У 1930 годзе
тэатр узяўся ставіць п'есу «Міжбур'е».
Ул. Уладзімірскі атрымаў ролю ўдзельніка
грамадзянскай вайны Дыбава, які ніяк не
можа вывазіцца ад «спартывіччыны».
Каб лепш авалоць ролю, акцёр у час
сваго адпачынку пасхаў на лагерны абор
коннага палка. Яму выдалі абмундыва
ванне, каня, а шаблю, тую самую шаблю
з сярэбранай ручкай, з якой ніколі не рас
стаецца Дыбаў, ён узяў з тэатра. Ко
жную раніцу акцёр разам з байцамі выла
джаў на вучыне, разам абедзі, разам пра
водзіў адчынак. Тут, у лагеры, ён па
знаёміўся з адным удзельнікам грамадзя
нскай вайны, камандзірам узвода, які не
катарымі сваімі рысамі і поглядамі велікі
наглядзеў Дыбава. Акцёр літаральна «вча
піўся» за сваю «хавіру» і не адыходзіў
ад яго ні на крок.

У рэпертуарным спіску Ул. Уладзімір
скага німаля сатырычных ролей. Трэба
сказаць, што акцёр вызначаецца велікім
майстэрствам сатырычных вобразаў. Мы
ўжо ўпаміналі вобраз Брыгалаіна. Яшчэ
больш яркія вобразы акцёр ствараў у
п'есах «Фронт» (Іван Горькаў), «Мілы ча
лавец» (Канігін), «Пагібель воўка» (Аба
бурка), «Даходнае месца» (Юсаў), «Кавар
ства і любоў» (Вурм) і іншых. Ул. Ула
дімірскі бяздзясны да ўсяго вяржачка, чу
жого сацыялістычнай ідэалогіі і маралі,
ён гнейна зрывае маскі і выкрывае зар'
рыстаў, азнае і ім падобных.

жылы чалавек. За плячымі ў яго вузла
рочкамі для продажу. Змардаваны твар Гу
шкі пераважае глыбокія маршчыны. Гу
шкі, навісны над вачыма бровы і вялі
кія нусы надаюць твару прамерную сур'
васць.

Гушка відае горкія словы аб сваім
цяжкім жыцці: «Хоць у вір галавою
кідайся. А чалавек хіба на тое рэзіцца
на свет, каб у вір галавою кідацца? Ча
лавец рэзіцца на тое, каб жыць...»

Гушку ахопліваюць пачуцці, у яго не
хапае слоў выказаць усё, што набалела.
На дапамогу прыходзіць рухі. Жэсты яго
рук не менш красамоўныя, чым словы.

Калі ён гаворыць: «Дык мне — во
лю!» і пры гэтым галавою кідаецца, — і пры гэ
тым праводзіць мазолістай, каравай рукой
па сваёму гару — усім відаць, што ча
лавец дайшоў да крайнасці.

Так, Ул. Уладзімірскі крок за крокам
раскрывае ўнутраны свет свайго героі.
А глядзіць зусім забавнае аб тым, што перад
ім акцёр, і ўспрымае Гушку, як са
праўднага, жывога чалавека — настолькі
поўна выяўляюцца знівацца з вобразам.

Стварачы сатырычны вобраз,
Ул. Уладзімірскі ўмеа карыстацца пры
ёмам перавясцічнага, трагэска. Звычайна
ён знаходзіць адну, галоўную рысу воб
раза і, выключачы яе да гіпербалічных на
мераў, праз яе раскрывае увесь вобраз.

Акцёр умеа ствараць тыповыя вобразы,
не пазабываючы іх індывідуальнай све
асабінасці. Гэта, бадай, амаль самая важ
ная творчая рыса Ул. Уладзімірскага, якая
асабліва правілася ў вобразе Івана Кала
міцічава («Апо

АКЦЕРЫ І РОЛІ

Жанэк—Значкоўская

Маці называе яго Жанэкам, а бацька— проста Ваньку. Заняткі ў школе скончыліся і наперадзе пэўны тры месяцы канікул. І ўсё было-б цудоўна, калі-б не маці... — у п'яністэр не пускае, іхце яму шакалад і цыгаркі, хоць ён зусім адраўнуў, і плаціць па рублю за кожную а'дэную лыжку смятаны. Гэта хлопчыку надакучыла.

З бацькам куды прасцей — з ім падуць можна, ён не будзе крычаць «Жанэк, зваліся», калі сын залезе на дрэва, а, наадварот, пахваляць — «маладзец, сажэ, Ванько!». Бада толькі, што бацька рэдка бывае дома.

Так мы ўспрымалі гэтага хлопчука, калі ён выбігае на сцэну і пуская стрэлы з маленькага самаробнага лука.

Першая вялікая роля — Жанэка ў спектаклі «Не называючы прозвішчаў» наказала мастаку Галіну Значкоўскую мастаком вялікага ўнутранага такту. У спектаклі занята агульнае, якія валодаць большым майстэрствам і дасканалай актёрскай тэхнікай.

Строгі, патрабавальны крытык пажадаў бы мастаку больш рознастайнасці фарбаў, нескарэстанна яшчэ ён у гэтай ролі, большай дакладнасці і яркасці выяўлення асобнасці. І ўсё-ж мы можам смяла называць гэта работу ўдачай Значкоўскай.

Актёрскае перадае сур'ёзна ўсё перажыванні і мэры хлопчыка. Тое, як ён мяняе шакалад на снігавы, як лагае падранае крыло мадэлі планера, скопа паглядзіць на бацьку, а потым весела рачога — гаворыць аб назіральных Значкоўскай, аб яе здольнасці перадаць сапраўднага паводзіны і жаданні свайго героя. Таму так пераканальна выкладае яго «гульня ў Тарана», і пратэст супраць надкулівага матчынага клопату, яго цікавасць да новых людзей.

Жанэк упэўнены ў сваіх здольнасцях, бо аб гэтым часта гаворыць яго неразумная маці. Але не на гэтым робіць націск Значкоўская. Нягледзячы на дрэннае выхаванне, Жанэк — жывы, здаровы хлопчык, які жыве багатым навакольным жыццём, вучыцца ў савецкай школе. Адсюль яго прагнае цікавасць да людзей, якія насюць у сабе радасць жыццёвай працы.

Вось Жанэк знаёміцца з дэдам і стрыванай сястрой, якія прыходзілі з сям'і. Дзед — сівы, сагарэлы, з моцнымі рабочымі рукамі, падабаецца хлопчуку. Жанэк многа чуў аб ім ад бацькі. Заданчы дзеду шмат пытаньняў, хлопчык ахвотна

цалуе чырвоную зморшчаную пшчу. Але вось маці гаворыць: «А гэта — твая сястрычка Галачка. Пацалуй яе, Жанэк». І вельмі пераканальна гучыць адказ хлопчыка: «І з жанчынамі не цалуюся». Нягледзячы на гэтыя словы, маці і не глядзіць на яе, Жанэк рыгтам прамаў: «У шахматы гуляць умееш? Давай, навучу». І не дачакаўшыся згоды, не азіраючыся, усім сваім выкладам выказаўшы патраду і аб'явіўшы, ідзе да століка з шахматамі.

І калі з гэтай вонкавай разважасцю дзіцячай сарамліваасці і затрыманай цікавасці да новага чалавека! Атрымаўшы нечаканы мат і трапіўшы ў няёмкае становішча ў вытварыўшым сабой жыццё, Жанэк не крыўдзіцца, а, наадварот, ужо з незатрыманай цікавасцю глядзіць сваімі жывымі чорнымі вачыма на Галю.

«Вось ты якая, — гаворыць ён. — А ў вас усё такія ў Захлопанцы?» І калі маткі кідае яго, хлопчык крычыць: «Не хачу! З ёй цікава!».

Цікаўнасць да ўсяго новага вызначае паводзіны героя Значкоўскай на сцэне. Рост і фарманнае свядомасці падлетка і процістаянне яго выдалай матчынай апецы — думка, якую нясе актёрска праз увесь спектакль. Таму такі лагічны і эмацыянальны бунт, які ўзмацняе Жанэкам супраць маці, «Гэта вы віванаты, што тата не бывае дома», — кажа хлопчык абнавачанне ёй і сястры. Ён бігае босам па падлозе, у доказ свайго права на самастойнасць, і крычыць «і не прастуджэся, і нічога вы мне не зробіце!».

Потым бірэ з вядарца з шампанскага кавала ільду, напрае ім пяты і язык над дружыны апладзіменты ўсёй залы. Нідзе, ні на сцэну Значкоўскай не намагаецца надкуліва пераконаць гледача, што яна — хлопчык-падлетак. Дакладна і насядоўна будучыя логіку паводзіны, яна проста і натуральна знаёміць гледача з унутраным светам свайго героя.

У сістэме вобразаў п'есы Жанэк не займае галоўнага месца. Падзеі, якія адбываюцца наокал, толькі ўскосна закранаюць яго. Ён жыве сваім жыццём. Але ўсё, што адбываецца ў саміх наменіка міністра Карпа Карпавіча, пазідае глыбокі след у душы яго сына. І мы верым, што ў Палтаве, куды перавезены бацька, Жанэк будзе Ваньком — простым і шчырым савецкім юнаком.

Гэта вынік з творчата вытлумачэння ролі актёрскай Г. Значкоўскай. Алег ШКАПСКІ.

У СЯЮЗЕ СОВЕЦКІХ МАСТАКОУ БССР

У Саюзе мастакоў адбыўся справаздачна-выбарчы сход секцыі графіка. Была абмеркавана работа бюро за мінулы год. З крытычнымі заувагамі на даклад выступілі Е. Тарас, А. Волкаў, В. Ціхановіч, П. Пагоднін, старшыня праўлення Саюза мастакоў В. Сухаркаў.

Яны адзначылі, што секцыя мала ўвагі

аддавала творчым пытанням, разгортванню творчай дыскусіі па наглядных праблемах развіцця станкавай і кніжнай графікі і плакатнага мастацтва.

Прынята пастава пра аб'яднанне секцыі графікі і плаката ў адну секцыю. У новае бюро выбраны: А. Волкаў, В. Ждан, С. Раманаў, Е. Тарас і В. Ціхановіч.

ТРЫБУНА ПІСЬМЕННІКА

Аўтарытэт крытыка

Прайшо паць гадоў з таго часу, як на кніжных паліцах з'явіўся раман А. Стахоўска «Над мірным небам». І вось мы зноў чытаем гэты раман у аўтарызаваным перакладзе на рускую мову Я. Мазальска і Д. Осіна. Чытаем і здзіўляемся: няўжо за паць год А. Стахоўска не здолеў прадумаць шматлікіх і ўсім сапраўды крытычных заувагаў, якія ў свой час былі зроблены пры абмеркаванні рамана? Няўжо за гэтыя гады не ўзрасло майстэрства пісьменніка, не мянілася нічога ў яго разуменні самой тэмы аўтарызаванага калгаснай вёскі ў першы пасляваенны перыяд?

Дарэмна здаецца сабе такім пытанні. Прям перавыданні свайго рамана аўтар скупа прымаў перапрацаваць аўтарытэт. Праўда, цалер ужо калгасніц будучы цагляныя вавод не для свайго сельгаспадарчай арцыі, а для райпромакабіната, ае гэта не змяніла характару таго канфіліту, які, на думку аўтара, быў асноўным і выначальным для пасляваеннай вёскі і вавод якой ў калгасе разгортваецца напружаная барацьба думак: як а'дубоўваць Макоўшчыну? Узводзіць камініцы ці абмезавацца пакуль што звячэйнымі хатамі з дрэва? Не адмовіўся аўтар ад тых непатрэбных дэталей, якія толькі перагартуюць яго ўвогуле цікава задуманы твор. Амаль дзесяць старонак паралельнаму ваймае ў раманае недарэчная гісторыя аб тым, як Крэсан Рукейша шукаў квітанцыю на здарэнню ім для аналізу гліну. Ды наўрад ці ёсць патрэба перапісваць усё наўдалы мясціны, якія аўтар пры падрыхтоўцы рамана да перавыдання пакінуў у першапачатковым выглядзе.

Мы ўспомнілі пра гэты факт толькі ў сувязі з тымі размовамі і спрэчкамі, якія цыпер выдудца аб ролі і месцы нашай крытыкі, яе аўтарытэце, яе ўплыве на літаратурны працэс. Каб узяць аўтарытэт крытыкі, неабходна, на нашу думку, перш за ўсё пацвердзіць яе на ўсё вышадкае, калі яна з правільных партыйных пазіцыяў знаёміць новае творы, новае літаратурнае с'явы, і поўным голасам гаворыць аб дагуччаных ён памылках.

А хіба толькі аднін А. Стахоўска лічыць, што заўвагі і пароды крытыкі да яго не адносіцца?

На вайкі жалэ, аб крытыцы чамусці прынята гаварыць толькі агульняныя словы: крытыка адстае, яна, маўляў, толькі фіксые факты. Значная доля праўды ў гэтым ёсць. Але аматары падобных размоў не заўважалі, што за апошнія гады крытыка выйшла на шырокія прасторы і паўсталя перад грамадствам у новай якасці. Многія крытыкі прадстаўлены дзяцей у літаратуры не толькі пасобнымі артыкуламі, але і кнігамі, чаго не было раней. І тут хочацца прывесці адну аналогію. Варта было выйсці ў свет зборніку баск Я. Корбана, як гэтая падзея адразу прыцягнула ўвагу ўсёагульнаму ўвагу. За кароткі час на кнігу У. Корбана з'явілася паць рэцензій. А такая падзея, як выхад у свет новых кніг, якія належалі піру У. Карпана, А. Кучара, В. Івашына, Я. Усікава, А. Семановіча, не выклікала сур'ёзнай творчай размовы.

Чаму? Ці не таму, што крытычныя работы чамусці прыняты лічыць другароднай літаратурнай прадукцыяй, якая не а'дсугоўвае такой увагі, як творы празаікаў, паэты, драматургаў? Між тым, зборнік артыкулаў У. Карпана і А. Кучара, кнігі В. Івашына «Янка Купала» і Я. Усікава «Драматыка Кандрата Краніцы» даюць дастаткова падстаў для творчай дыскусіі аб самых навабных праблемах літаратуры. Тое, што гэтыя кнігі амаль не былі заўважаны, ліні раз сведчыць, што ў нашай пісьменніцкай арганізацыі яшчэ няма належнай калектыўнай адказнасці за агульны стан літаратурнай крытыкі, за яе аўтарытэт, за яе наўхільны рост.

Трэба тут-жа сказаць, што аўтарытэт не заўважваецца заганамі і дырэктывамі зверху, а адбываецца ў нястойнай працы, у творчых пошуках новага, у штодзёнай барацьбе саміх крытыкаў за наўхільны рост беларускай савецкай літаратуры. Ча-

НАМ ПІШУЦЬ

У Гомелі закрылася перасаванная выстаўка работ беларускіх мастакоў, дзе было экспанавана больш 250 твораў жывапісу, графікі і тэатральна-дэкарацыйных работ. З 14 каваліка на 20 красавіка выстаўку наведала больш 20 тысяч чалавек Гомеля і Гомельскай вобласці.

Дарэмна творамі жывапісу, скульптуры і графікі, перасаванная выстаўка твораў беларускіх мастакоў у першмайскія дні будзе адкрыта ў сталіцы Літоўскай ССР — Вільнюсе.

П. АЛЯКСАНДРАЎ.

Пастаўскі раённы Дом культуры за апошнія тры месяцы даў 25 канцэртаў для насельніцтва горада і калгасаў. Часта Дом культуры робіць выезды ў калгасную вёску. У рэпертуары гуртковай мастацкай самадзейнасці — новыя песні савецкіх кампазітараў, народных песні і танцы, а таксама п'еса «Калінавы гай» А. Карнейчука, вядомы «Дачка рускага актёра» Грыгор'ева і іншыя.

І. СКУРКО.

Харавы калектыў мастацкай самадзейнасці пятага будаўнічага участка чыгуначнага транспарту (Брэст) даў канцэрт у падшэфнай Рагазьянскай МТС Жабінкаўскага раёна.

І. МАЦІН.

Самадзейны калектыў Крычаўскага педучлішча правёў шмат канцэртаў для ўдэльніцкаў настаяніцкай і раённай камсамольскай канферэнцыі. Часта наладжваюцца канцэрты для калгаснікаў падшэфнага калгаса «Ударнік» і работнікаў МТС.

П. ПАНЧАНКА.

У Мінскім электратэхнікуме сувязі адбыўся літаратурны вечар, прысвечаны Янку Купале. Доклады аб жыцці і творчасці нарадага паэта зрабілі студэнткі Асіповіч і Бахметова.

Прысутныя цэпла сустраклі выступленні жонкі паэта У. Луцвіч і паэта М. Аўрамчыка, які прачытаў свае вершы, прысвечаныя Я. Купале.

Э. АГАМІРЗАВА.

Найдаўня выхаванцы Нова-Беліцкага спецыяльнага дзетдома сустракліся з членамі Гомельскага літаб'яднання. Прысутныя праслухалі даклад П. Ахременкі «Вялікі ўкраінскі пісьменнік-дэмакрат Т. Г. Шэўчэнка» і інфармацыю Камаржкіна аб рабоце літаб'яднання. З чытаннем свайго твора выступілі Б. Спрычан, І. Цейлін, Ц. Піскуноў, М. Даніленка.

В. КЛІМЯНКОЎ.

Мазырская гарадская бібліятэка імя А. М. Горькага часта арганізуе канферэнцыі чытачоў, на якіх абмяркоўваюцца найбольш значныя творы савецкай літаратуры. Найдаўня тур праішла канферэнцыя чытачоў па раманау В. Пановай «Времена года».

Я. АЛЬБЕРСОН.

У Беларускай дзяржаўнай універсітэце імя В. І. Леніна праведзены дыскусія па раманау В. Пановай «Времена года». Шкавымі былі выступленні студэнтаў Малачанкі, Сташона, Пісарыч, Раецкага, Нікіфаравіча і інш., якія абмяняліся сваімі думкамі аб раманае, аб выхаванні савецкай моладзі.

У. МАКАРЭВІЧ.

Раённы цэнтр Луінец наведалі артысты Пінскага драматычнага тэатра. У паміжкіна чыгуначнага клуба адбыўся спектакль. Гледачы шчыра дзякавалі выканаўцам і запрашалі часцей наведацца да іх.

У. ДЗІКЕВІЧ.

Не сакрэт, што прыгодніцкі жанр доўгія гады лічыўся ў нас «жыгунцамі» жанрам, літаратурнай другога гатунку. Варта было трапіць у редакцыю часопіса або ў выдавецтва рукапісу прыгодніцкага апаздання, апавесці, рамана, як адразу-ж чутліва галасы засуханых начытчыкаў ад педагогікі:

— Гэта непедагагічна! Дзе-ж тут уплыў іпнерскага асяроддзя і школы? Дзе становічы герой-хлопчык, які павінен з'яўляцца прыкладам для ўсіх савецкіх дзяцей?

На вялікі жалэ, часта здаралася так, што галасы гэтых «сухорой» пераважалі, і рукапісы, — нават вельмі добрыя рукапісы, — вяртаўся аўтару назад.

За прыкладам далёка хадзіць не трэба. Так было — і не адін раз — з творами вядомых савецкіх майстроў прыгодніцкага жанра — Н. Панова, І. Ефрэмова, А. Казанцава. Так было, і сноў-жа не адін раз, з творами любімага беларускага дзіцячага пісьменніка Янкі Маўра, на разумных і захапляючых апавесцях ягоных выхоўвалася не адно пакаленне нашых дзяцей. Напэўна, не зойдзеш у нашай рэспубліцы чалавека, які не палюбіў-бы героя хвалючых кніг Я. Маўра «Палескі рабінзон», «ТБТ», «Амок», «Чалавек ідзе», «Сын вяды» і іншых. Але, як ні дзіўна, большасць гэтых, выпрабаваных часам і чытачом кніг да гэтай пары не перавыдалася на рускай мове, не стала здыбкітам усіх савецкіх дзяцей.

Хто з нас не памятае часопісы «Мір прыключенняў», «Всёмірны следопыт», «Воюгт света», якія ў свой час літаральна ад пачатку да канца чыталі і дзеці, і юнакі, і дарослыя? І не ведаю вышадку, калі-б гэтыя часопісы зрабілі «згублены» ўліпы на каго-небудзь са сваіх чытачоў. Ведаю інаша: асабіста мне творы, якія друкаваліся ў гэтых часопісах, дапамагалі гораць палюбіць жыццё, стаць мараком, удэльнікам шматлікіх даследчых экспедыцый і далёкіх рэйсаў савецкіх гандлёвых караблёў, дапамагалі пачаць «белы свет» і яшчэ больш і глыбей палюбіць нашу вялікую сацыялістычную Радзіму. І ведаю, як гэтымі творами зачыталіся Герой Савецкага Саюза М. Ваданяну і М. Слендзі, вядомы савецкі лядовы капітан В. Баронін і акадэмік О. Ю. Шмідт. Роўна дзяццалі гадоў таму назад на чэлюскінскай ільдзе ў Чукотцы мори і ў час доўгіх мядзёлі на Чукотцы мори, удэльнікі чэлюскінскай экспедыцыі, і нашы вытварылі-б-дзіцьці гадзінамі, бы-вала, успаміналі і перажывалі тое, аб чым чыталі калісьці ў часопісах «Всёмірны следопыт» і «Воюгт света». Гэта дапамагала нам бавіць час, пераадоўваць цяжкасці, якія ўзніклі на шляху нашага вяртання на Вялікую зямлю.

А цяпер? Выдаецца адзіны часопіс — «Воюгт света», ды і то ў апошні час крытыка вельмі часта папракае за тое, што з яго старонак сурова і багатыска выцягваюцца творы, якія можна аднесці да прыгодніцкага жанра.

І невядома, куды ідуць гэтыя прапозыцыі. Гэтыя прапозыцыі з'явіліся ў апошнія часы не самі па сабе, а ў сувязі з тым, што ў апошні час крытыка вельмі часта папракае за тое, што з яго старонак сурова і багатыска выцягваюцца творы, якія можна аднесці да прыгодніцкага жанра.

І невядома, куды ідуць гэтыя прапозыцыі. Гэтыя прапозыцыі з'явіліся ў апошнія часы не самі па сабе, а ў сувязі з тым, што ў апошні час крытыка вельмі часта папракае за тое, што з яго старонак сурова і багатыска выцягваюцца творы, якія можна аднесці да прыгодніцкага жанра.

І невядома, куды ідуць гэтыя прапозыцыі. Гэтыя прапозыцыі з'явіліся ў апошнія часы не самі па сабе, а ў сувязі з тым, што ў апошні час крытыка вельмі часта папракае за тое, што з яго старонак сурова і багатыска выцягваюцца творы, якія можна аднесці да прыгодніцкага жанра.

І невядома, куды ідуць гэтыя прапозыцыі. Гэтыя прапозыцыі з'явіліся ў апошнія часы не самі па сабе, а ў сувязі з тым, што ў апошні час крытыка вельмі часта папракае за тое, што з яго старонак сурова і багатыска выцягваюцца творы, якія можна аднесці да прыгодніцкага жанра.

Шчаслівай дарогі

Аляксандр МІРОНАЎ

У апошнія часы не самі па сабе: дакументы клопатам і ўвазе Комуністычнай партыі перад прыгодніцкім жанрам, нарэшце, падляўся шлагбаум, які загарадзтваў яму дарогу ў вялікую літаратуру. Не-растрахоўшчыкам і начытчыкам прышлося паглядзець, адступіць у зашпінны куток, адказаў, праўда, ішчэ чуюцца іх шэпчавыя галасы. Прайдзе небагата часу, і з гэтымі шаптунамі мы тасамма пакончым, як пакончылі ў апаздзетамі тэорыі бескалькінасці ў літаратуры. Інакш і быць не можа: нашай літаратуры патра-бен усякі жанр, у тым ліку і прыгодніцкі, які толькі ён аднавае асноўнаму закону савецкай літаратуры — служыць на карысць народу, выхоўваць народ, нашу моладзь у духу высакародных ідэй камунізма.

Прыгодніцкі жанр атрымаў, нарэшце, правы грамадзянска. Дастаткова сказаць, што ў гэтым годзе адно толькі выдавецтва «Детгиз» выпусіла масавымі 150-тысячнымі тэражамі дзанаціца прыгодніцкіх кніг, у тым ліку восем кніг савецкіх аўтараў. І ўпэўнены, што прыгодніцкі жанр за-ваве трымае і значнае месца ў нашай літаратуры, бо моладзь, дзеці і юнакі хочучь мець займальную, вострую, захапляючую чытальніцу пра смелых савецкіх людзей, пра іх барацьбу з ворагамі, пра мужнасць і адвагу. А калі чытачы патра-буюць, дык мы, пісьменнікі, павіны даць яе — і дадзім!

Вось таму я лічу, што аўсім правільна зрабіла редакцыя «Савецкай Отчизны», аублікаваўшы ў першым нумары альманаха апавесці Ю. Багушэвіча «Пабрацімы». Нават пры шматлікіх недахопах апавесці чытаецца з неаслабнай цікавасцю, што сведчыць аб несумненнай удачы аўтара, які ўпершыню спрабуе свае сілы ў прыгодніцкім жанры.

«Пабрацімы» — займальныя апавесці пра невядомыя прыгоды двух маленькіх саброў, беларускага хлопчыка Андрэйкі і карэйскага Кана. Андрэйка Віхавіч разам з маці прыязджае да бацькі, савецкага афіцэра, які служыць у Карэі. Як і бы-вае ў жыцці, хлопчык хутка знаёміцца і пачынае с'ібраваць са сваім аднагодкам — суседкам Кана. Дзеці знаходзяць агульную мову, бо ў іх агульняны ітарасы: і Андрэйка і Кана — дзеці простых людзей, і тое, што дарога аднаму, дарога і другому. Споборніцтва па стральбе з лука, рыбная лоўля, паездкі на востраў да дзёда Кана, прагулі па Іхоньену, у час якіх Кана з горадзіца паказвае сябру свой родны горад, апавяданні Андрэйкі аб сваім, беларусым горадзе — усё гэта напісана і паказана проста, але цікава, усё гэта бачыць у апавесці.

Ю. Багушэвіч сам быў у Карэі, ён ведае і любіць гэту цудоўную краіну і яе гераічных людзей. Без назойлівасці, без прыкрай дыдактыкі аўтар уцялае ў сюжэтную тканіну апавесці значныя і вельмі каштоўныя асветлі аб прыродзе Карэі, аб карэйскіх гарадах, вёсках, манастырах, аб жыцці і вопратцы, мове і звычках жыхараў, аб гераічнай барацьбе карэйскага народа супраць японскіх акупантаў. Усё гэта

І невядома, куды ідуць гэтыя прапозыцыі. Гэтыя прапозыцыі з'явіліся ў апошнія часы не самі па сабе, а ў сувязі з тым, што ў апошні час крытыка вельмі часта папракае за тое, што з яго старонак сурова і багатыска выцягваюцца творы, якія можна аднесці да прыгодніцкага жанра.

І невядома, куды ідуць гэтыя прапозыцыі. Гэтыя прапозыцыі з'явіліся ў апошнія часы не самі па сабе, а ў сувязі з тым, што ў апошні час крытыка вельмі часта папракае за тое, што з яго старонак сурова і багатыска выцягваюцца творы, якія можна аднесці да прыгодніцкага жанра.

І невядома, куды ідуць гэтыя прапозыцыі. Гэтыя прапозыцыі з'явіліся ў апошнія часы не самі па сабе, а ў сувязі з тым, што ў апошні час крытыка вельмі часта папракае за тое, што з яго старонак сурова і багатыска выцягваюцца творы, якія можна аднесці да прыгодніцкага жанра.

І невядома, куды ідуць гэтыя прапозыцыі. Гэтыя прапозыцыі з'явіліся ў апошнія часы не самі па сабе, а ў сувязі з тым, што ў апошні час крытыка вельмі часта папракае за тое, што з яго старонак сурова і багатыска выцягваюцца творы, якія можна аднесці да прыгодніцкага жанра.

І невядома, куды ідуць гэтыя прапозыцыі. Гэтыя прапозыцыі з'явіліся ў апошнія часы не самі па сабе, а ў сувязі з тым, што ў апошні час крытыка вельмі часта папракае за тое, што з яго старонак сурова і багатыска выцягваюцца творы, якія можна аднесці да прыгодніцкага жанра.

І невядома, куды ідуць гэтыя прапозыцыі. Гэтыя прапозыцыі з'явіліся ў апошнія часы не самі па сабе, а ў сувязі з тым, што ў апошні час крытыка вельмі часта папракае за тое, што з яго старонак сурова і багатыска выцягваюцца творы, якія можна аднесці да прыгодніцкага жанра.

І невядома, куды ідуць гэтыя прапозыцыі. Гэтыя прапозыцыі з'явіліся ў апошнія часы не самі па сабе, а ў сувязі з тым, што ў апошні час крытыка вельмі часта папракае за тое, што з яго старонак сурова і багатыска выцягваюцца творы, якія можна аднесці да прыгодніцкага жанра.

та робіць апавесць не толькі займальнай, але і каштоўнай сваім назвальным матэрыялам.

Сюжэт апавесці ўвесь час трымае нягата чытача ў напружанасці, прымушаючы яго хвалявацца і перажываць разам з маленькімі героямі. Выпадковы абставіны прымусялі Андрэйку Віхавіча трапіць у рукі мадэрага амерыканскага шпіёна, дыверсанта Туусона і яго пасобнікаў. Іны хочучь адвезці Андрэйку за дэмаркацыйную лінію, дзе гаспадарыць амерыканская заахонні, каб скарыстаць яго ў сваіх шпіёнскіх мэтах і як сродак шантажу супраць андрэйскага бацькі, афіцэра Савецкай Арміі. Чытач бачыць, як змагаюцца за выратаванне Андрэйкі Кана і яго брат — афіцэр Карэйскай народнай арміі, і простыя людзі Карэі, і нашы савецкія воіны-маракі. Гэта напружаная барацьба завяршаецца перамогай Андрэйкі і яго вышваліцеляў.

Адносна развіцця сюжэта да апавесці нельга прадвядзі якіх-небудзь прэтэнзій. Гэта — сапраўднае прыгодніцкае апавесць, якая можа захапіць юнак чытачоў.

Але крыўдна бачыць у апавесці пасобнікаў зрыны і промахі. Для чаго, напрыклад, спатрабілася Ю. Багушэвічу ўскладняць свой твор шматлікімі адступленнямі, успамінамі Андрэйкі і Кана. Іх «ўспаміны» надаюць апавесці некаторую надуманасць, а галоўнае — адрываюць увагу чытача ад асноўнага сюжэта, ускладняюць успрыяніцце прачытанага. Для чаго аўтар зусім неапраўдана, насу-перак жыццёвай логіцы і патрабаванням абранага жанра, унёў у апавесць раздзел, у якім напісана і схематычна разказвае аб кафікацы, які быўдм-бы ўнік паміж бацькам і маці Андрэйкі?

Хочацца кінуць папрок і редакцыі альманаха «Савецкая Отчизна». Ю. Багушэвіч — маладзі пісьменнік, ён выступае толькі з першай свайго апавесці. Таму натуральным з'яўляюцца стылістычныя, моўныя пагрэшнасці, якія сустракаюцца ў «Пабрацімах». Рэдакцыя ў імяміх дапамагла аўтару пазабавіцца ад іх. І ўсё-ж дапамагла недастаткова. Інакш, як магло здарыцца, што на адной і той-жа старонцы ў апавесці «чымалас машына», «машына пручалася» і «чмаліся веласпедисты»; праз старонку — «оба малыха абразавано звапоіны»; некалькі далей — «я зямлю оуспіналісь сумерні вечера...» і г. д. Падобных пагрэшнасцей

най сцэне

што ў іх было холадна. Тое-ж самае мы сустрэлі і ў раённых цэнтрах. Тэатр прыхаў у Меціслаўскі раённы Дом культуры. З 5 па 11 студзеня было праведзена восем спектакляў у перапоўненай зале, дзякуючы чаму тэмпература вярнулася і так-сяк можна было іграць на сцэне. Нас і саміх сябе «сатраваці» глядачы і ў клубе калгаса імя Молатава Жабінскага раёна. Клуб разлічаны на 300 месца, а ў зале было да 800 глядачоў, якія, стаячы ўшчыльную адзін к аднаму, глядзелі наш новы спектакль «Выбачайце, калі ласка!».

За чатыры месяцы гастролей тэатр паказаў 128 спектакляў, з іх 100 — у раённых цэнтрах і сельскіх клубах. Пасля чатырохмесячнага падарожжа па Магілёўскай і Гомельскай абласцях тэатр прыхаў у Мінск, каб падрыхтаваць репертуар для новых гастрольных паездак.

У маі ў дні святкавання 300-годдзя ўз'яднання украінскага і рускага народаў наш тэатр выпуская спектакль па п'есе украінскага класіка Квітка-Осаўяненкі «Шалымея-дзяшчык».

Апрача гэтага спектакля, мы мяркуюм паставіць п'есы «Дачка пракурора» Ю. Яноўскага і «У бэзавым садзе» П. Садаара.

Хацелася-б мець у репертуары творы Чэхава і Горкага, Гоголя і Салтыкова-Шчэдрына, Маякоўскага і іншых вялікіх рускіх драматургаў і знаёміць з імі савецкіх глядачоў. Але пры творчым састане ў колькасці 14 акцёраў больш з 3 — 4 новых спектакляў за год не гэта стварыць.

Мы цяпер апынуліся перад неабходнасцю павялічэння творчага калектыва нашага тэатра, каб рыхтаваць паралельныя спектаклі і лепш абслугоўваць глядачоў.

Немагчыма ўжо далей і сядзець так, як цяпер, калі артысты і докараці знаходзяцца ў адной машыне. Няўжо адзіны, фактычна, вандруючы тэатр у рэспубліцы не гэта забяспечыць аўтобусам?

А. АРКАДЗЬЕУ,
артыст тэатра Белдзяржэстрады.

рэдакцыю

ычныя магазіны х цэнтрах

ным абласным цэнтрах калі не самастойныя букіністычныя магазіны, дык хоць-бы аддзел букіністычнай кнігі пры існуючых кнігарнях. Зрабіць гэта не цяжка.

Але і гэтага, на нашу думку, недастаткова. Неабходна, каб пераважна, скажам, разы два ў год, прадстаўнікі магазінаў букіністычнай кнігі наведвалі раёныя цэнтры для закупкі кніг. Вядома, напярэдне неабходна шырока інфармаваць аб гэтым насельніцтва. Такія паездкі дадуць магчымасць магазінам папаўняць асартымент кніг, выяўляць рэдкія кнігі, у якіх маюць вялікую патрэбу як спецыяльныя бібліятэкі, так і асобныя кнігалюбы.

Варта таксама падумаць пра абсталяванне спецыяльных машын пад перасоўныя букіністычныя ларкы, якія, на манер кіноперасоўкаў, маглі-б абслугоўваць самыя аддаленыя населеныя пункты.

Галоўнаму Упраўленню кнігагандлю Міністэрства культуры БССР неабходна пакапацца аб пашырэнні сеткі магазінаў букіністычнай кнігі. Зрабіць гэта трэба як мага хутчэй.

А. МАРТЫНАУ,
супрацоўнік музея імя Суворова,
г. Кобрин.

а й пошты

праўда

век. Падобнае становішча і ў Інданезіі, Малайі, Інданезіі, Бірме.

З трыбуны канферэнцыі дэлегат Ірана расказаў, што ў краіне «бюджэтныя асігнаванні на ахову здароўя вельмі мізэрныя — на кожнага чалавека выпадае сума, роўная цане адной таблеткі аспірыну». І таму не дзіўна, што ў Іране адно месца ў балынцы прыходзіць на 19 тысяч чалавек.

Вось чаму ва ўсіх каланіяльных і залежных краінах надзвычай высокая смертнасць сярод насельніцтва. Не прымаюцца эфектыўныя меры барацьбы супраць такіх распаўсюджаных хвароб, як маларыя, воспа, халера, тифус і т. п.

І таму ў Бірме штогод памірае да п'ятнаццаці тысяч чалавек, што складае 300 чалавек на адну тысячу.

Афрыканскі дэлегат расказаў канферэнцыі аб цяжкім лёсе неграў у Французскай Экватарыяльнай Афрыцы. «У канцы XIX стагоддзя, — сказаў ён, — насельніцтва Экватарыяльнай Афрыкі складала 10—12 мільянаў чалавек. Пераці 1947 года паказалі, што цяпер яно ў гэтай частцы Афрыкі зменшылася да 4130 тысяч чалавек». Такім чынам за 50 год гаспадарання каланізатараў насельніцтва гэтай тэрыторыі зменшылася амаль у тры разы.

Сур'ёзную трыботу выклікае арганізацыя аховы здароўя ў калоніяльных краінах. У Італіі, напрыклад, плата за в

Абмеркаванне новых твораў

На чарговым сходзе секцыі рускай літаратуры ССП БССР была абмеркавана творчасць паэта А. Лазіявога.

З дакладам выступіў К. Цітоў. Найбольш удач, сказаў ён, аўтар мае ў жанры песні. У творчым супрацоўніцтве з кампазітарам Ул. Алоўнікавым А. Лазіявога стварыў некалькі песень, якія сталі шырока вядомымі. Тэксты гэтых песень сапраўды паэтычныя. Лазіявому ўдаюцца таксама і лірычныя вершы, асабліва сюжэтныя, аб жыцці Савецкай Арміі.

Недахопамі творчасці А. Лазіявога з'яўляюцца перазадаенныя ашчэ ў некаторых вершах уплывы розных паэтаў.

Паэт зрабіў цікавую спробу стварыць прыгодніцкую паэму для дзяцей «Хлопчык на ільдзе». Але твор гэты ашчэ сыры. У ім няма жывых вобразаў.

У абмеркаванні твораў А. Лазіявога прынялі ўдзел А. Міронаў, В. Сакалоў, Я. Садоўскі, М. Садковіч, Н. Кіслік, Д. Кавалёў.

Секцыя паэзіі абмеркавала новую паэму Аляксея Зарыцкага «Аповесць пра залатое дню».

У сваім выступленні Б. Бур'ян адзначыў, што добрай якасцю паэмы з'яўляецца яе сапраўдная эпічнасць. Твор пабудаваны на вострым сутыкненні жывых характараў — носьбітаў двух розных светапоглядаў. Асаблівым дасягненнем аўтара з'яўляецца ярка сатырычны вобраз прайдэйсвіта ад навукі — Шпунта. Менш яркім атрымаўся вобраз маладога вучонага-наватара Шацілы. Гэта збыднё востры канфілікт. Ірына, дачка прафесара Крушына, у асноўным канфілікце амаль не ўдзельнічае, вобраз яе паданы вельмі цяплым.

На думку А. Бялёвіча, паэму варта дапрацаваць, бо ў ёй многа праявіліся карціны, нехапае часам паэтычнай узнесласці, усхваляванасці, верш нярэдка вялі.

Драматычная паэма Г. Ібсена «Пер Гюнт» — выдатны твор нарэзкага мастацтва, прасякнута матывамі старадаўняга народнага быту, элементамі фантастыкі, вельмі прыгожымі малюнкамі прыроды. Да п'есы «Пер Гюнт» Эдвардам Грыгам напісана цудоўная музыка, якая хвалюе незвычайнай шырыняю і праўдзівасцю чалавечых думак і пачуццяў.

Літаратурна-музычную кампазіцыю «Пер

Гюнт» стварыў заслужаны артыст РСФСР, лаўрэат Сталінскай прэміі В. Аксёнаў.

Гэтая кампазіцыя была выканана ў Мінску ў Акруговым Доме афіцэраў. Выкананні — ансамбль артыстаў на чале з В. Аксёнавым і сімфанічным аркестрам Беларускай філармоніі (дырыжор — заслужаны дзеяч мастацтва БССР М. Шнейдэрман).

Канцэрт выклікаў вялікую цікавасць у мішчан.

„Пер Гюнт“ у канцэртным выкананні

Падбярэскі П. С. паведаміў рэдакцыі, што Галоўнае ўпраўленне кінематаграфіі Міністэрства культуры БССР сумесна з дырэкцыяй і выкладчыкамі Мінскай школы кінемеханікаў абмеркавалі артыкул і прызначылі правільнымі прыведзеныя ў ім факты. Намечаны канкрэтныя меры папраўлення працы школы.

Па слядах нашых выступленняў

„Патрэбна неадкладная дапамога“

Пад такой назвай у газеце «Літаратура і мастацтва» ад 3 красавіка г. г. быў апублікаваны артыкул, дзе гаварылася аб недахопах у арганізацыі навукова-выхавальнага працэса ў Мінскай школе кінемеханікаў і ўказвалася на адсутнасць увагі да школы з боку Галоўнага ўпраўлення кінематаграфіі.

Намеснік міністра культуры БССР та.

На кніжнай паліцы

У Дзяржаўным выдавецтве БССР выйшлі з друку іступілі ў продаж наступныя кнігі мастацкай літаратуры:

Піліп Пестрак. Сусветнае на барыкадах. Раман. Кніга другая. Рэдактар А. Кучара. М. Мастак Д. Парахія. Тыраж 10 тысяч экзэмпляраў, стар. 548. Цана 11 руб. 25 кап.

Л. Н. Талстой. Аповесці і апавяданні. Пераклады Я. Шарахоўскага, А. Астрэйкі, Я. Брыля, А. Кучара, М. Лужаніна, В. Віткі, В. Ляўданскага, М. Клімовіча. Рэдактар В. Вітка. Мастак В. Мурашоў. Тыраж 10 тысяч экзэмпляраў, стар. 604. Цана 10 руб. 60 кап.

Віктор Гюго. Сабор Парыжскай божаі маці. На рускай мове. Рэдактар Р. Ярохін. Мастак Н. Гудіць. Тыраж 100 тысяч экзэмпляраў, стар. 432. Цана 8 руб. 15 кап.

Тэадор Драйзер. Амерыканская трагедыя. Частка першая. На рускай мове. Рэдактар Р. Ярохін. Мастак Л. Прагін. Тыраж 75 тысяч экзэмпляраў, стар. 376. Цана 13 руб.

Джонатан Свіфт. Падарожжа Гулівера. Пераклад для дзяцей Т. Габе. На рускай мове. Малюнкi Ж. Гранвіля. Рэдактар В. Жыжэнка. Тыраж 75 тысяч экзэмпляраў, стар. 152. Цана 3 руб. 90 кап.

зіт урача складае пяцідзённым прыбытак селяніна, плата за роды ў балынцы — роўна стодзёнаму, за хірургічную аперацыю — двухстодзёнаму прыбытку.

Прыведзеныя факты і лічбы сведчаць аб тым, што капіталісты як у метраполіях, так і ў каланіяльных і залежных краінах зусім не клапацяцца аб добрабыце народа, аб захаванні здароўя працоў-

Цяжкае становішча студэнтаў у ЗША

Вельмі цяжкае становішча студэнтаў у Амерыцы. Усё больш і больш дробных прадпрыемстваў разарастаюцца, тысячы інтэлігентаў становяцца беспрацоўнымі. Бядняць бацькі і не маюць магчымасці дапамагчы дзецям. А дзяржаўныя стыпендыі ў Амерыцы, як вядома, не існуюць. Добрачынная-ж дапамога вельмі нявызначная і яе атрымаць з кожным днём становіцца ўсё больш цяжка.

Часопіс «Студэнці аглед» расказвае аб тым, што ў Каліфорніі студэнты не грабуюць самай цяжкай працай. «Можна ўбачыць студэнтаў не толькі саўгамі ў рэстаранах, але і падсобнымі рабочымі. Студэнты ўсяляк імкнучыся атрымаць хоць які-небудзь заробак. Многім з іх пагражае галечка».

Так, цяжкае становішча студэнтаў у Амерыцы. Але іх не забывае сам містэр Браўнзэль? Ён ніша: «Сочачы за ім — небяспечнымі людзьмі — вы атрымаеце магчымасць цікава правесці час і за гэта будзеце добра ўзнагароджаны».

Такія клопаты аб студэнтах сапраўды краюць дуню! Яны правядуць добра час і ў той-жа час добра зработыць!

Дадаць да такога адкрытага заахвочвання здарэнняў бадай што няма чаго. Можна толькі сказаць, што зварот містэра Браўнзэля да студэнтаў амерыканскіх універсітэтаў з'яўляецца гістарычным дакументам, выключным, проста ўнікальным. Ён выкрывае сапраўдны твар звар'яцелых ад страху перад народам амерыканскіх імперыялістаў, волю якіх паслухмяна выконвае ФБР.

ных. Уся ўвага іх звернута на тое, каб атрымаць даў за сябе звышпрыбыткі — чаго-б гэта ні каштавала. Заакіяноскія заправы ўспамінаюць пра чалавека толькі тады, калі яны пачынаюць рыскавацца да новай сусветнай вайны, для якой патрэбна гарматнае мяса...

А. СЦЯПАНАУ.

Грошы сапраўды многім студэнтам надзвычай патрэбны. І вось містэр працягвае сваю гаворку: «Вакol вас і нават у вапшых універсітэтах ёсць людзі, якія жадаюць самастойна думаць і гэтым самым з'яўляюцца сур'ёзнай небяспечкай для дзяржавы».

Надумаце! Які жах! Нават у сценах універсітэтаў ёсць людзі, якія жадаюць самастойна думаць! Якая крамола!

Што-ж прапанаўце запанкаваны містэр Браўнзэль? Ён ніша: «Сочачы за ім — небяспечнымі людзьмі — вы атрымаеце магчымасць цікава правесці час і за гэта будзеце добра ўзнагароджаны».

Такія клопаты аб студэнтах сапраўды краюць дуню! Яны правядуць добра час і ў той-жа час добра зработыць!

Дадаць да такога адкрытага заахвочвання здарэнняў бадай што няма чаго. Можна толькі сказаць, што зварот містэра Браўнзэля да студэнтаў амерыканскіх універсітэтаў з'яўляецца гістарычным дакументам, выключным, проста ўнікальным. Ён выкрывае сапраўдны твар звар'яцелых ад страху перад народам амерыканскіх імперыялістаў, волю якіх паслухмяна выконвае ФБР.

У Чэхаславакіі

МУЗЕЙ В. І. ЛЕНИНА

Прайшоў год, як у Празе быў адкрыты музей В. І. Леніна ў доме, дзе пад кіраўніцтвам правадара міжнароднага пралетарыята праходзіла VI (Пражская) Усерасійская канферэнцыя РСДРП. За гэты час музей наведалі дзесяткі тысяч працоўных. Экспазіцыя адлюстроўвае жыццёвы шлях В. І. Леніна, у якім экспануюцца многа твораў мастацтва, якія паказваюць жыццё і барацьбу геніяльнага правадара.

«БАРЫС ГАДУНОУ» НА СЦЭНЕ ПРАЖСКАГА НАЦЫЯНАЛЬНАГА ТЭАТРА

У Чэхаславакіі на сцэне пражскага Нацыянальнага тэатра пастаўлена опера «Барыс Гадуюн» Мусаргскага.

Першы раз гэтая опера была пастаўлена Нацыянальным тэатрам у 1910 годзе, апошні раз яна ставілася ў 1945 і 1951 гадах. Цяпер спектакль аноў адноўлены. Выпраўлены памылкі, якія былі дапушчаны ў першых паставіках оперы «Барыс Гадуюн», калі ігнаравалася галоўная тэма — канфілікт дара з народам. Цяпер у спектаклі ўведзена сцэна ля храма Васілія Блажэннага. У цесным супрацоўніцтве дырыжора Здрэка Халабала і рэжысёра Вялікага тэатра Саюза ССР Нікалая Дамброўскага створаны цікавы спектакль.

ІНСТЫТУТ ПРЫКЛАДНОГА МАСТАЦТВА

У Празе працуе Інстытут прыкладнага мастацтва. Ён вывучае пытанні мастацкага афармлення прамысловых вырабаў масавага ўжытку. Кожныя тры месяцы Інстытут наладжвае выстаўку мадэляў. Гэта — своеасаблівая справядача аб сваёй рабоце ў галіне тэкстыльных тавараў, жарункаў, вышывак, вырабаў з дрэва, шкла, металау і г. д. Выстаўкі наладжваюцца ў розных гарадах краіны.

НОВЫ ГОРАД

Па ўсёй краіне ў шырокіх маштабах выдзецца будаўніцтва дамоў для працоўных. У цэнтры буйнейшага вугальнага раёна непадалёку ад горада Мост будзецца новы сучасны горад, у якім будзе жыць больш 60 тысяч чалавек. Мяркуючы па забудаванай частцы горада, у ім будуць шырокія вуліцы з газонамі і алеямі, скверы, дзіцячыя пляцоўкі.

ПОМНІК НАЦЫЯНАЛЬНАЙ ПІСЬМЕННАСЦІ

У 1950 годзе Цэнтральны Камітэт кампартыі і ўрад Чэхаславакіі зацвердзілі праект стварэння літаратурнага музея. Музею аддалі будынак былога Страгоўскага манастыра. Пасля адпаведнай рэканструкцыі тут створаны музей, які цяпер называецца «Помнікам нацыянальнай пісьменнасці». На матэрыялах музея можна прасачыць тысячгадовае гісторыю развіцця напываальнай пісьменнасці. Тут экспануюцца шматлікі рукапісы і друкаваныя літаратурныя помнікі. Музей ганарыцца сваёй бібліятэкай, у якой захоўваюцца тысячы рэдкіх кніг, першадрукаў і г. д.

У музеі створан аддзел старажытных славянскіх помнікаў. У зале Яна Гуса, кіраўніка гусіцкага руху, поўнасцю адноўлена сярэднявекавая друкарня. Асобныя залы прысвечаны выдатнаму педагогу, патрыёту і змагару за мір Яну Амосу Каменскаму, чэшскай пісьменніцы Важэне Немцовай. У зале навейшай літаратуры экспануюцца скульптурная група К. Паборнага «Братства», якая сімвалізуе чэхаславацка-савецкую дружбу.

РАБОЧЫЯ БІБЛІЯТЭКІ

У Чэхаславакіі шырока выкарыстоўваецца багаты вопыт бібліятэчнай работы ў Савецкім Саюзе. Створаны бібліятэкі не толькі на прадпрыемствах, але і ў цэхах многіх буйных заводаў і фабрык. На заводзе імя В. І. Леніна ў Пльзене акрамя агульназаводскай бібліятэкі, якая мае дзесяткі тысяч рознастайнай літаратуры, створаны бібліятэкі пры цэхах чырвоных гуртках. Работнікі перасонажныя бібліятэчкі арганізуюць лекцыі і гутаркі аб Савецкім Саюзе, аб краінах народнай дэмакратыі, праводзяць канферэнцыі чытачоў, літаратурныя вечары.

КНІЖНЫЯ НАВІНКІ

У Дзяржаўным выдавецтве паітычнай літаратуры ў Празе выйшаў першы том чэшскага выдання «Капітала» Карла Маркса, адрэдагаваны па рускаму выданню інстытута Маркса — Энгельса — Леніна — Сталіна 1950 г.

«Рускі жыццё XVIII—XIX стагоддзяў». Так называецца новае выданне Дзяржаўнага выдавецтва мастацкай літаратуры, музыкі і мастацтва. У ім 160 каларных рэпрадукцый карцін лепшых рускіх мастакоў.

У залах маскоўскага Дома мастака ў гэтыя дні поўна наведвальнікаў. Савецкія людзі з вялікай цікавасцю знаёмяцца з выстаўкай кнігі Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі, якая адкрыта тут Таварыствам савецка-германскай дружбы.

Выдавецтвы Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі ў 1953 годзе выпусцілі ў свет 8.200 назваў кніг агульным тыражом 105 мільянаў экзэмпляраў. Масавымі тыражамі выпускаюцца творы К. Маркса, Ф. Энгельса, В. І. Леніна, І. В. Сталіна, а таксама дзеячў рабочага руху Германіі — А. Бебеля, К. Лібнехта, Р. Люксембург, Э. Тэльмана, В. Піка, О. Гротэволя.

Выстаўка кнігі

На выстаўцы паказана літаратура па тэорыі марксізма-ленінізма, кнігі на гісторыю камуністычных і рабочых партый, на гісторыю рабочага руху ў Германіі.

Стэнды выстаўкі знаёмяць наведвальнікаў з творамі Шылера, Гёте, Лесіна, Гейна, Бехера, Зегера, Браўдэля і іншых.

Асобныя стэнды прысвечаны выданню кніг рускіх класікаў і савецкіх пісьменнікаў на нямецкай мове. Выдадзеныя п'яцітомныя зборы твораў Гоголя і Тургенева, найбольш буйныя творы ўсіх рускіх класікаў. «Гісторыя майго сучасніка» Ка-

рленскі выйшла ў перакладзе, зробленым сваёй час Розай Люксембург. Нямецкія чытачы маюць магчымасць знаёміцца па роднай мове з творамі Горкага, Маякоўскага, Фадзеева, Федзіна, Н. Остроўскага, Фурманова, Паўленкі, Сіманова. У 1953 годзе выйшла 900 назваў кніг савецкіх аўтараў агульным тыражом 12 мільянаў экзэмпляраў.

На выстаўцы экспануюцца кнігі па літаратурнаму і мовазнаўству, фальклору, кнігі для дзяцей і юнацтва. Многа кніг па жывальніку, скульптуры, графіцы, музыцы, тэатру, кіно, архітэктуры.

На адным са стэндаў маляўніча афармленыя «Казкі народаў СССР», «Рускія народныя казкі», «Украінскія народныя казкі». Многа кніг пісьменнікаў саюзных рэспублік. Тут аповесць Янкі Брыля «У Забалотці дзее», якая выйшла ў мінулым годзе ў выдавецтве «Культур унд Фортпрыфт».

Выстаўка дае багатае ўяўленне аб вялікай рабоце, якая праводзіцца ў Германскай Дэмакратычнай Рэспубліцы па ўдому нямецкай літаратуры, навуцы і мастацтва.

(Наш кар.)

г. Масква.

Пад маскай вучонага

У Кельне (Заходняя Германія) выйшла багата ілюстраваная кніга, прысвечаная сярэднявекавым саборам цысерыянскага ордэна (каталіцкі ордэн, мастацтва якога славіліся сваёй архітэктурай). Знешне кніга нібыта разглядае выключна акадэмічныя пытанні.

Але, калі ўважліва азнаёміцца з гэтай кнігай, стане зразумела, што аўтар яе цікаваць не акадэмічныя пытанні. Аўтар кнігі Генрых Эду, напрыклад, сцвярджае, што ў сярэднія вякі вобласць Віслы і ўся Польшча былі толькі «культурнай правінцыяй Германіі». Германская культура, піша ён, распаўсюджвалася далёка за Віслу. Да ліку германскіх правінцый ён залічыў і Чэхію. Даследуючы архітэктуру сярэднявечных сабораў у Седлеку і Непамуку, Генрых Эду называе іх «стварэннем германскага генія».

Германскія сярэднявекавыя саборы аўтар кнігі знаходзіць у Аўстрыі, Даніі, Скандынаўскіх краінах, у Эльзасе і Латарынгіі. Ён нахабна імкнецца даказаць, што архітэктурныя помнікі Поўночнай Францыі «не арыгінальны. У іх адчуваецца нацыянальны германскі тып».

Зрабіўшы такія глыбокадунныя вывады, аўтар раптоўна пераключае да разгляду

«актуальных», на яго думку, пытанняў, да «сучасных палітычных граніц германскай дзяржавы». Як бачна, за наявіннем амагараў царкоўнай старадаўнасці хаванацца зацаты драпежнік-фашыст. У сваім кроважэрным імкненні ён хоча «навукова» абгрунтаваць бягзгадую думку аб тым, што не могуць быць народы мець сваю ўласную культуру, сваю культурную спадчыну.

Цікавыя факты прыводзяць некаторыя французскія газеты пра аўтара гэтай «вучонай» кнігі. Стала вядома, што ў час акупацыі Францыі фашыст Эду выкаваў «асобны даручэнні» фюрэра. У прыватнасці, ён вывоўіў з французскіх музеяў розныя кнігоўныя мастацкія карціны, скульптуры ў Германію.

Так пад маскай вучонага сучасныя трубадурны фашызма займаюцца ідэалагічнай дыверсіяй, рыхтуюцца да новай вайны.

У сувязі з гэтым вучоны Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі рыхтуюць цяпер вялікі зборнік, задача якога выкрывае ўсю фашысцкую бягзгадую ў архітэктурнай навуцы, якая ўсяляк заахвочваецца бонскім урадам.

І. БАРЫСАУ.

Галоўны рэдактар Васіль ВІТКА.
Рэдакцыйная калегія: Заір АЗГОВ, Дзмітрый АРЛОУ, Уладзімір АЛОУНІКАУ, Алякс БАЧЫЛА (намеснік галоўнага рэдактара), Васіль БУРНОСАУ, Настас ГУБАРЭВІЧ, Ірына ЖДАНОВІЧ, Павел КАВАЛЁУ, Барыс ПЯРНОУСНІ.